

La vida d'en Pere Saputo

Braulio Foz

Llibre 1

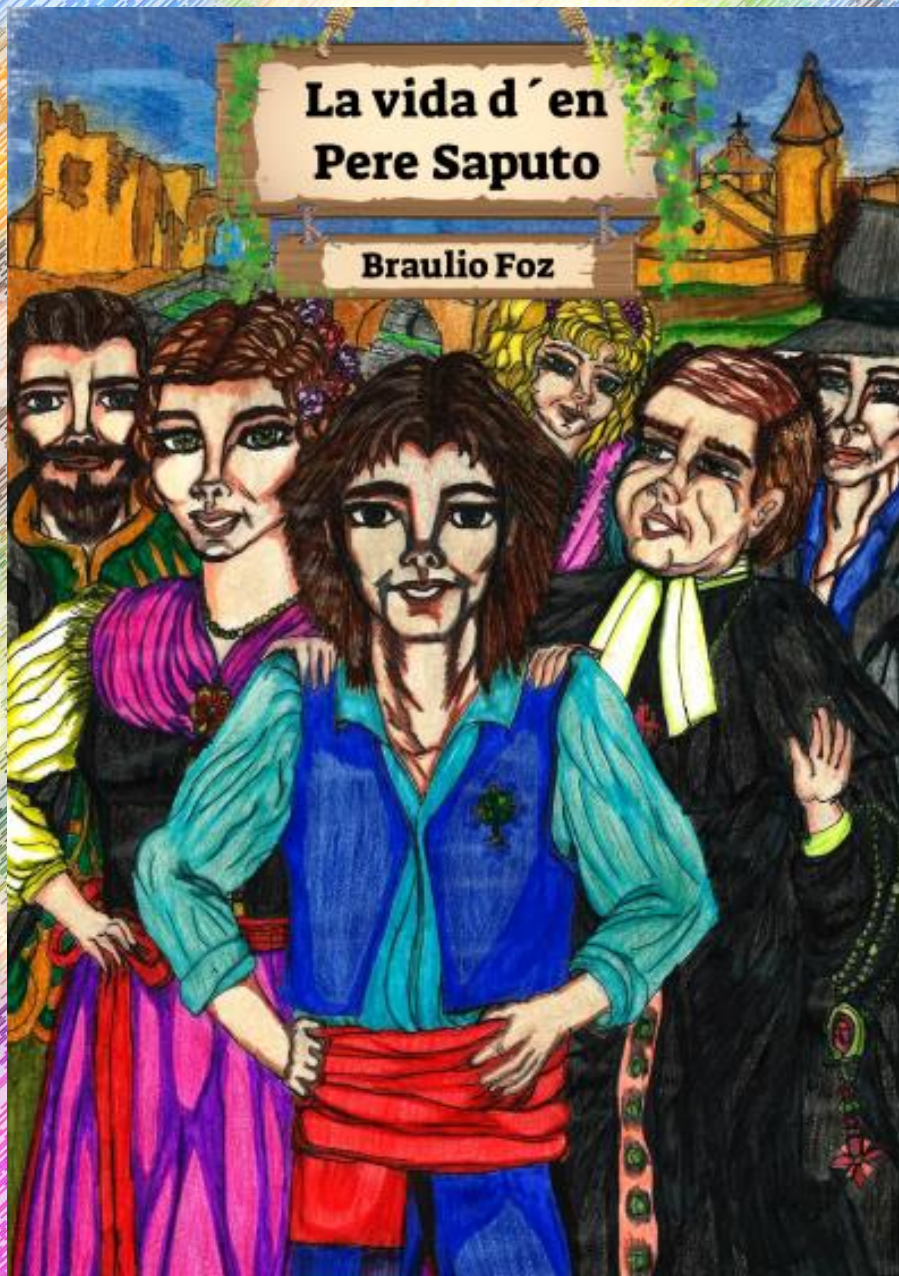

Lectura fácil

**La vida d' en
Pere Saputo**

Braulio Foz

Crèdits Llibre 1: La vida d'en Pere Saputo (Versió lectura fàcil)

Autor de l'obra original: Braulio Foz Burgés

Autor versió Lectura Fàcil:

© Plena inclusió Aragó, 2021

© Aladrada Ediciones, 2021

Editen:

Plena inclusió Aragó

info@plenainclusionaragon.com

Aladrada Edicions

aladrada@gmail.com

Disseny i maquetació:

Plena inclusió Aragó

info@plenainclusionaragon.com

Imprenta:

Calidad Gráfica Araconsa

ISBN: 978-84-120091-0-1

Dipòsit Legal: Z-1513-2021

Aquest llibre ha comptat amb l'ajuda de la Direcció General de Política Llingüística del departament d'Educació, Cultura i Esport del Govern d'Aragó, departament de Ciutadania i Drets Socials del Govern d'Aragó, Fundació "La Caixa", Ajuntament d'Almudévar, Roldo d'Estudis Aragonesos, L'Orquestina del Fabirol, ADISPAZ i Valentia.

Dedicatòria especial

A Luis Pastor Lasmarías:

Aragonès, marit, pare, avi, amic, company, polític,
intel·lectual i expert en responsabilitat social.

Gran professional i millor persona que ha treballat tota la seva vida
per millorar la vida de tots els aragonesos i aragoneses.

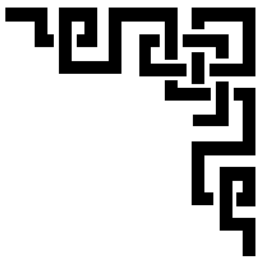
Aquest projecte sobre accessibilitat i cultura aragonesa,
no seria tan innovador, pioner i ni tan sols hi hagués existit,
sense el teu treball i esforç d'una vida dedicada als altres.

Aquest és el reconeixement a tan bella persona,
de part de totes les teves companyes i companys
de Plena Inclusió Aragó.

Muitas Gracias.

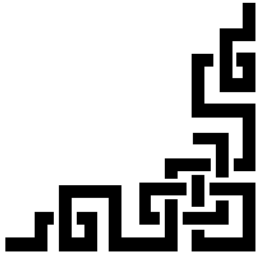

Index

Informació sobre el Llibre	1
Capítol 1	11
Capítol 2	19
Capítol 3	27
Capítol 4	33
Capítol 5	45
Capítol 6	59
Capítol 7	73
Capítol 8	97
Capítol 9	107
Capítol 10	121

Informació sobre el Llibre

Resum del projecte

“Accessibilitat i cultura aragonesa amb Pere Saputo”

Aquest llibre forma part d'un projecte que té els següents objectius:

- 1) Adaptar en lectura fàcil la vida d'en Pere Saputo.
El pirmer llibre de literatura clàssica aragonès, escrit en base a normes de lectura fàcil.
- 2) Donar a conèixer la cultura i tradicions d'Aragó a persones amb dificultats de comprensió lectora.
- 3) Utilitzar la tecnologia per fomentar la lectura.

Aquest projecte l'ha realitzat Plena Inclusió Aragó amb la col·laboració de moltes persones i de moltes entitats públiques i privades.

Si vols saber més informació del projecte, pots visitar la pàgina web de Plena inclusió Aragó:

- www.plenainclusionaragon.com

Participants al projecte

- ✓ **Coordinació projecte, gestió, adaptació i revisió del text:** Santiago Aguado Villasol.

- ✓ **Maquetació i elements de suport a la lectura:** Carla Gutiérrez Sanz.

- ✓ **Desenvolupament informàtic:** Javier Pablo Iradiel.

- ✓ **Traducció al català:** Alejandro García Torrubia

- ✓ **Dibuixos i il·lustracions:** Isabel Campos Aldana.

- ✓ **Dibuixos de còmic:** Daniel Viñuales Cerdán.

- ✓ **Caricatura El Luisico:** Jose Antonio Bernal.

- ✓ **Finançament:**
  - Plena inclusió Aragó.
  - Departament de Ciutadania i Drets Socials del Govern d'Aragó.
  - Direcció General de Política Llingüística del Departament d'Educació, Cultura i Esport del Govern d'Aragó.
  - Fundació "La Caixa".

✓ **Validació del text:**

Centre Comarcal Baix Cinca:

- Sonia Navarro Martínez
- Anna Cazorla Simón
- Carlos Ezequiel Luna
- Eduardo Sorolla Colea
- Pablo Betrián Labrador
- Manuel Labella Echevarría
- Leyre Caballero Ballester
- Juan Carlos Puigvert Canales

Centre Pieconbola:

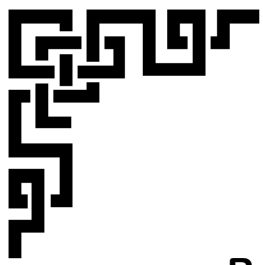
- Conchita Borderías Tejero
- Carlos Alegre Buey
- Ricardo Roldán Fanlo
- Sara Aguirre Broto
- Lourdes Clemente Pocino
- Laura Montes Anglada
- Maribel Olivan Barduzal
- Rosi Bilbao Tovar
- Andrea Bernard Simón
- Josefa Lanceta Castán
- José Ponce Meléndez
- José Luis Bescos García
- Sergio Raluy Areny

- Carla Gutiérrez Sanz
- David Lasaga Masip
- Alejandro García Torrubia
- Alba Gutiérrez Sabroso
- David López San Nicolás
- Ester Salas Garcés
- Elena García Herrando
- Isabel Campos Aldana
- Luis Antonio Muñoz Garatachea
- Maria Luz Magaña Arilla
- Marisa Sanchís Valenzuela
- Marisol Espinosa Polo
- Fernando Blázquez Tomás

- Miriam Esperanza García
- Reyes Gómez Ortiz
- Moisés Salguero Santiago
- Ana Sanz Mendes
- Alejandro García Serrano
- Iván Gil Sánchez

Resum de l'autor:

“La vida d'en Pere Saputo” la va escriure en Braulio Foz y Burgés.
Fou un escriptor espanyol que va néixer el 1791 a Fórnoles
i va morir el 1861 a Borja.

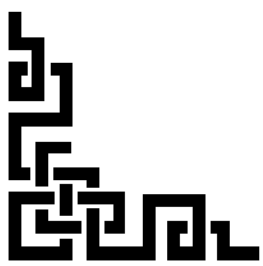
Braulio Foz va estudiar ciències i llengües a França.
Va treballar com a professor a la Universitat de Zaragoza.
Ensenyava els idiomes de llatí, francès i grec.
Fou el fundador i director del diari El Eco de Aragón.

Braulio Foz fou un escriptor important a Aragó
i a tota Espanya.

El llibre més important que va escriure
va ser la Vida d'en Pere Saputo.
Ho va escriure l'any 1884
i és una obra en què es poden veure llocs,
expressions i tradicions típiques d'Aragó.

Curiositats del llibre:

Les primeres paraules de cada capítol
formen el nom de l'autor: Braulio Foz.

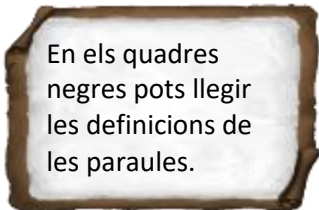
Suports a la lectura i altra informació:

Aquest llibre utilitza elements de suport a la lectura que et poden ajudar a entendre millor el text.

Al llarg del llibre veuràs els següents elements de suport per entendre el text:

- **Definicions de paraules:**

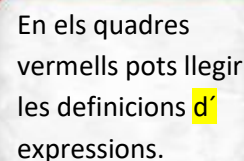
algunes paraules són difícils d'entendre.
Són paraules subratllades en **color negre**
i es troben definides en un quadre a prop d'aquestes paraules.

En els quadres negres pots llegir les definicions de les paraules.

- **Definicions d'expressions:**

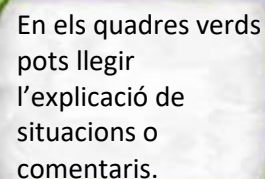
hi ha expressions que són difícils d'entendre.
Són expressions subratllades en **color vermell**
i es troben definides en un quadre a prop d'aquestes expressions.

En els quadres vermells pots llegir les definicions d'expressions.

- **Explicació de situacions o comentaris:**

en el llibre hi ha situacions o comentaris en què s'explica perquè ocorren perquè els puguis entendre amb facilitat.
Són situacions o comentaris subratllats en **color verd**
i estan explicats en un quadre a prop d'aquestes situacions o comentaris.

En els quadres verds pots llegir l'explicació de situacions o comentaris.

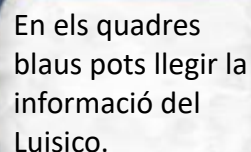

- **Informació del Luisico:**

En el llibre a vegades es parla de llocs d'Aragó, de personatges històrics o d'altres llibres.

Donem més informació sobre tot això al final del capítol en què apareix aquesta informació.

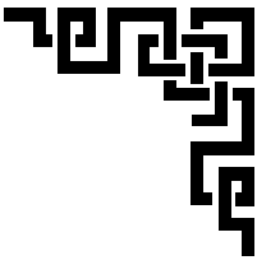
Quan vegis una paraula o frase en **color blau**, podràs veure el seu significat al final d'aquest capítol, gràcies a l'explicació del nostre Luisico.

En els quadres blaus pots llegir la informació del Luisico.

També trobaràs altres elements de suport a la lectura i informació sobre el llibre:

- **Senyals de colors:** cada capítol té un color de referència. El títol de cada capítol serà d'un color diferent a la resta. A més, en el contorn de cada pàgina podràs veure un detall del color d'aquest capítol. Això et servirà per a saber en quin capítol del llibre et trobes.
- **Números de pàgina:** totes les pàgines estan numerades. Els números de pàgina t'indiquen la pàgina que estàs llegint i el total de pàgines del llibre. Això t'ajudarà a saber quina pàgina estàs llegint i quantes pàgines et queden per acabar el llibre.

-
- **Codis QR:** hi ha diversos codis QR en el llibre que tenen informació adicional dels llocs que s'anomenen al llibre. Aquesta informació et pot servir per conèixer més els llocs que apareixen al llibre. Pots veure aquesta informació al final de cada capítol.
  - **Vinyetes del còmic:** al final del llibre hi ha 4 pàgines que resumeixen les aventures d'en Pere a còmic.

Personatges principals:

Braulio Foz

Pere Saputo

Mare d'en
Pere Saputo

Padrina d'en
Pere Saputo

Capellà
d'Almudévar

Justicia d'
Almudévar

Gentilhome de
la cantonada

Eulàlia

Mossèn
Vivangüés

Mestre
Artigas

Personatges secundaris:

Gitana profecia

Geronimillo

Agustinico

Mestre escola

Minyona del Gentilhome
de la cantonada

Sastre

Pelleter

Fuster

Nens oreneta

Diable de la gramàtica

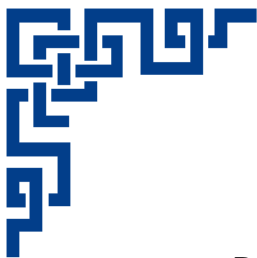
Diable de la música

Capítol 1

El naixement d'en Pere Saputo

Braulio Foz:

- **Beneït sigui Déu!**

Encara sort que jo, Braulio Foz,
he escrit aquest llibre.

Un llibre que recull totes les aventures
que va viure de veritat,

el nostre protagonista, en Pere Saputo.

El gran Pere Saputo, amb totes virtuts i talent!

Per aquest llibre que he escrit,
qui em pagarà el món?

M'és igual.

No he escrit el llibre per interès.

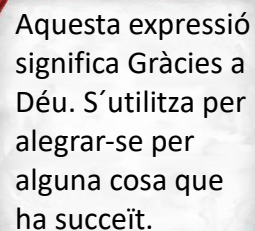
La meva recompensa és saber que és un llibre
que agradarà a molta gent.

Un llibre que llegiran i gaudiran
persones joves i velles,
persones llestes i no tan llestes,
en els pobles o en les ciutats.

Quina bona estona que passarà la gent,
quan el llegeixi a prop de la xemeneia
encesa a l'hivern!

Per això, estimat lector,

t'avisó que amb aquest llibre t'entretindràs.

Aquesta expressió
significa Gràcies a
Déu. S'utilitza per
alegrar-se per
alguna cosa que
ha succeït.

La nostra història comença a Almudévar,
un poble d'Aragó que es troba a 18 quilòmetres d'Huesca.
En el poble hi havia una **donzella** que vivia sola,
perquè al complir 15 anys
els seus pares van morir.
Els seus pares es deien l'Antonio i la Juana.

Les **donzelles** eren dones joves i verges. Una persona verge és una persona que no ha tingut relacions sexuals.

Aquesta donzella era pobre
i només tenia la seva casa
al carrer que es deia: el Forn de les afores.
Treballava de **bugadera** i cuinera
en casaments i festes.
Animava a tot el món,
cantant i tocant la pandereta amb alegria.

Una **bugadera** és una persona que treballa rentant roba.

Era una dona intel·ligent, parladora,
polida i amable.
No tenia enveja de la gent rica
i no desitjava coses dolentes a ningú.
Una dona estimada i respectada al poble
per ser una dona **honrada, casta i pudorosa**.

Una persona **polida** és una persona que cuida molt la seva higiene.

Una persona **honrada** és una persona que no fa cap mena de mal a altres persones.

La seva cara era rodona, ni maca ni lletja,
el seu cos prim amb algun quilo de més.
Vestia amb roba elegant.

Una dona **casta** i **pudorosa** és una persona que es vesteix amb roba discreta i evita les provocacions.

Una dona atractiva per a la gent del poble,
que tenia molts **pretendents**.

Alguns dels pretendents eren persones riques
Però a tots ells els deia que no volia casar-se
i ho deia de manera que a cap els **ofenia**.

Aquesta dona no volia amors, ni casar-se,
Perquè quan **començava a ser mossà,**
una gitana del poble li va explicar una **profecia**:

Gitana:

- **Si et cases, hi haurà espòs,
llàgrimes, pena i dolor.
Concerta sola el teu amor
i el fruit serà generós.**

Llavors, la dona
va decidir que mai es casaria.

Quan va complir 20 anys, continuava soltera.
La gent del poble la miraven estrany,
perquè una dona de la seva edat
ja hauria d'estar casada
i amb diversos fills o filles.

Un **pretendent** és una persona que vol tenir una relació amorosa amb una altra o volen casar-se.

Ofendre és fer que una persona se senti humiliada.
Quan algú s'ofèn, se sent malament per algun comentari que algú li ha dit.

Ser mossà significa complir 14 anys.
Aquesta expressió vol dir que la nena es feia més gran.

Fer una **profecia** és endevinar el futur.

Aquesta profecia significa que les dones que es casen viuen pitjor que les dones solteres.

De cop i volta, un dia, la dona va despertar i estava embarassada de 6 mesos. La gent del poble es va sorprendre per la notícia. Al principi no creien que fos veritat. Però sabien que era una dona **honest** i en veure la panxa inflada, no tenien dubtes de que estava embarassada.

Una persona **honest** és una persona que sempre diu la veritat.

Passat un temps, **va donar a llum** a un nen. Era un nen gran i bonic. La gent tenia molta curiositat per saber qui era el pare.

Donar a llum és al moment del part.

Gent d'Almudévar:

- Qui és el pare?

Mare:

- Ara com ara és meu i de Déu.

Ella sempre responia el mateix. El **justícia** i el capellà del poble insistien a saber qui era el pare, però ella sempre responia el mateix.

El justícia era una persona que s'encarregava de resoldre problemes entre veïns i veïnes. Era una persona molt respectada i amb autoritat.

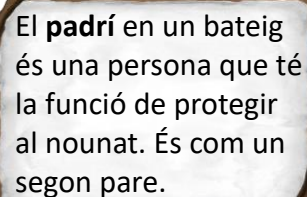
Mare:

- És meu i de Déu.

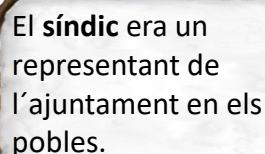
Així que ningú va preguntar més. La gent creia que era un miracle.

El dia que van batejar al nen,
cap home volia ser el **padrí**.
Llavors el justícia i el **síndic**
van reunir a tots els veïns i les veïnes
i van fer una proposta
per decidir qui seria el padrí.

El **padrí** en un bateig és una persona que té la funció de protegir al nounat. És com un segon pare.

El **síndic** era un representant de l'ajuntament en els pobles.

Justícia:

- Benvolguts veïns d'Almudévar!
Tots sabeu que la filla de l'Antonio i la Juana,
del carrer Forn de fora,
ha tingut un fill
i no té padrí pel seu bateig.

Per decidir qui serà el padrí,
Ho decidirem a sort
de la següent manera:
Tots els noms de cada veí i veïna
s'escriuran en un paper.
Posarem els papers amb els noms escrits
en aquest cub i després els barrejarem.

Els 3 primers papers que jo agafi
seran els possibles padrins del nen.
Tot el món haurà de votar
a una de les 3 persones
per a que sigui el padrí.
La persona que més vots tingui
serà el padrí del bateig.

Gent d'Almudévar:

- Bé, bé!

Van treure els noms de dos homes

i el nom d'una dona.

Tot el poble va votar a la dona,

menys 6 persones que van votar als homes.

Era una dona jove també

i la gent del poble la va acceptar

com a padrina del bateig,

excepte un home ric **cregut**

que no veia bé que una donzella fos la padrina.

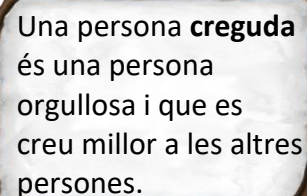
La padrina i la seva família es van posar molt contents.

Al nen el van anomenar Pere

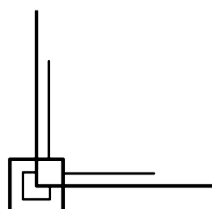
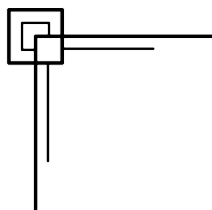
i va ser molt estimat per tots els veïns i veïnes.

La gent va estar diverses setmanes

parlant sobre el naixement d'en Pere.

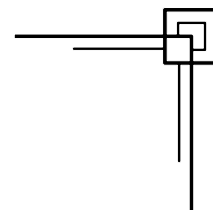

Una persona **creguda** és una persona orgullosa i que es creu millor a les altres persones.

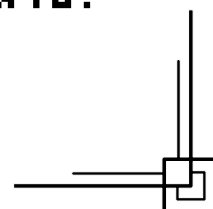
Curiositats del capítol:

[Pàgina web de l'Ajuntament d'Almudévar \(Patrimoni\)](#)

[Disc de música Pere Saputo:](#)

L'Orquestina del Fabirol va gavar un disc sobre La Vida d'en Pere Saputo. La cançó "Bienvenida la Agudeza" està inspirada en aquest capítol.

Capítol 2

L'ingeni del nen Pere Saputo

Braulio Foz:

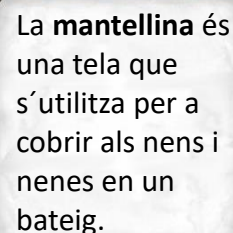
- Reutilitzar **mantellines** no és res bo, saps per què estimat lector?
Perquè les mantellines tenen la capacitat de passar **virtuts** als nens i nenes que es cobreixen amb elles en els batejos. Jo no vaig ser un nen amb molt de talent perquè em van batejar amb mantellines portades.

En el meu bateig, em van cobrir amb la mantellina que es van fer servir en els batejos dels meus altres germans, i, clar, **aquesta mantellina no tenia gairebé virtuts per a mi.**

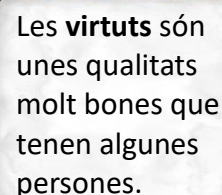
El problema és que les mantellines són teles que es fan servir dos o tres vegades a la vida. I per a què comprar diverses mantellines? Es pot rentar i aprofitar la mateixa mantellina en diferents ocasions.

Això és el que em va passar a mi.

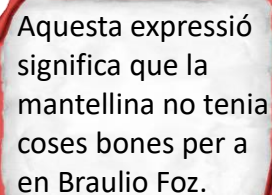
Doncs bé, a en Pere Saputo no se li va ocórrer això. Tot el que portava en el seu bateig era nou. Tot cosit per la seva mare, que no parava de plorar d'alegria i besar la roba. I els petons i llàgrimes d'una mare, ajuden al fet que hi hagi més virtuts! Tot el món ho sap.

La **mantellina** és una tela que s'utilitza per a cobrir als nens i nenes en un bateig.

Les **virtuts** són unes qualitats molt bones que tenen algunes persones.

Aquesta expressió significa que la mantellina no tenia coses bones per a en Braulio Foz.

Per això, estimat lector, et torno a avisar del que llegiràs a continuació, és la demostració de que Pere Saputo va ser un nen amb moltes virtuts i **ingení**.

Els primers mesos de vida d'en Pere, la seva mare passejava per el poble amb el nen als seus braços.

Totes les persones es paraven a mirar i a agafar a l'infant que semblava un **miracle**.

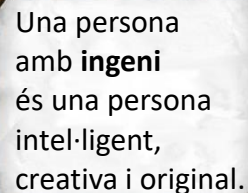
Quan en Pere tenia 4 mesos de vida, no es deixava agafar per tot el món. Tampoc deixava que qualsevol el besés.

Si alguna persona de **mals ulls** s'apropava per a besar-lo, en Pere li apartava el cap i l'estrenyia en el pit de la seva mare.

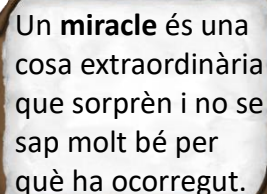
Quan la seva mare estava amb alguna persona que discutia, en Pere vomitava i plorava trist, fins que la persona amb la que discutia marxava. La gent del poble es quedava sorpresa.

Gent d'Almudévar:

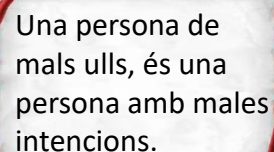
- Aquest noi té molt de talent.

Una persona amb **ingení** és una persona intel·ligent, creativa i original.

Un **miracle** és una cosa extraordinària que sorprèn i no se sap molt bé per què ha ocorregut.

Una persona de **mals ulls**, és una persona amb males intencions.

Mare:

- I encara sort que té talent!
Una altra cosa no té,
perquè sóc pobre
i no tinc res a deixar-li,
tret que...

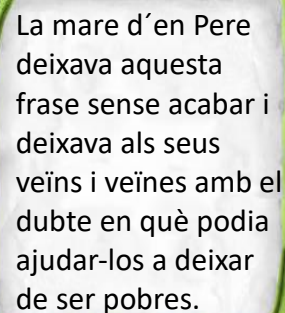
I la mare de cop i volta es va callar
i no acabava la frase.

Va créixer poc a poc
i quan va complir 6 anys,
la seva mare li va dir que havia d'anar a l'escola,
però en Pere només volia jugar.
La seva mare li ho va demanar moltes més vegades
i un dia, quan en Pere va complir 7 anys,
van tenir una discussió.

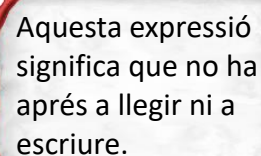
Mare:

- Fill meu, ja tens 7 anys.
i **no coneixes una lletra.**
Agustinico, el teu veí i amic,
té la teva mateixa edat
i ja sap lletrejar **els dotze parells.**
Quan penses anar a l'escola?

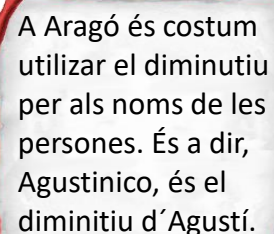
La seva mare estava cansada i una mica enfadada.

La mare d'en Pere deixava aquesta frase sense acabar i deixava als seus veïns i veïnes amb el dubte en què podia ajudar-los a deixar de ser pobres.

Aquesta expressió significa que no ha après a llegir ni a escriure.

A Aragó és costum utilitzar el diminutiu per als noms de les persones. És a dir, Agustinico, és el diminutiu d'Agustí.

Pere Saputo:

- Si em **renyes**, no sé quan aniré
Si no em renyes, aniré a l'escola
quan sigui el moment.

Agustinico i altres nens com ell,

**estudien per a ser ases,
jo estudiaré per a muntar damunt d'ells.**

Mare:

- Però, fill meu, t'ho dic perquè la gent
m'insisteix en obligar-te a anar a l'escola.

Pere Saputo:

- Mare, ja t'he dit que si em renyes
no sé el que faré,
i si em deixes en pau,
quan sigui el moment d'anar a l'escola,
aniré jo sol sense cap problema.

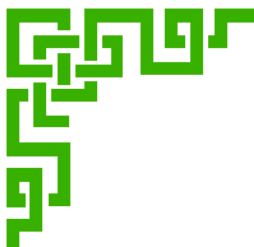
I a aquesta gent del poble
que t'insisteix en renyar-me
els hi dius que parlin amb mi.

**Segur que tenen alguna teranyina
a les seves cases
i que és millor que vagin a netejar-les,
en lloc de molestar-te.**

Renyar és llençar
la brega algú o
discutir.

Aquesta expressió
vol dir que Pere
serà més llest que
la resta de
companys. Als seus
companys els diu
ases perquè són
unes persones que
no tenen tantes
qualitats com en
Pere.

En Pere diu això
donant a entendre
que la gent no
hauria de ficar-se
en la vida de les
altres persones.

La seva mare, sorpresa per aquestes respostes,
va decidir que no li insistiria més.

Des de llavors, Pere tenia molt de temps,
per a jugar i fer entremaliadures.

Es dedicava a jugar a la pilota,
perseguir a gossos i caçar pardals.

Alguns veïns i veïnes ho veien
i el cridaven **gandul**.

Pere en escoltar-los, **reia a riullades**
i marxava del lloc.

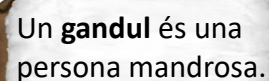
Però si algú li cridava **malcriat**,
en Pere s'ofenia molt.

Llavors, agafava la primera pedra que tenia a la vista
i la llençava amb totes les seves forces
a la persona que li havia insultat.

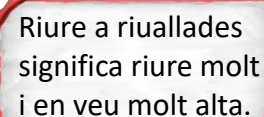
Algun veí va acabar amb algun bony
i altres ferides.

Però en Pere no el renyaven
perquè el justícia i el capellà del poble
l'estimaven molt i el protegien.

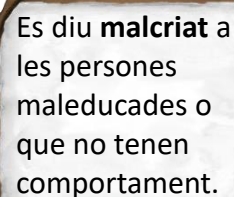
A més, en aquestes situacions
li donaven la raó a en Pere,
perquè el nen mai feia mal
a cap veí del poble.

Un **gandul** és una
persona mandrosa.

Riure a riullades
significa riure molt
i en veu molt alta.

Es diu **malcriat** a
les persones
maleducades o
que no tenen
comportament.

La seva mare, molt trista i amb gran pena
perquè el seu fill no anava a l'escola,
va tornar a treure el tema de la seva educació.

Mare:

- Ai!, Pobre de mi!
Pensava que el meu fill anava a ser la meva major alegria
i veig que m'ha portat grans **disgustos!**

Un **disgust** és
alguna cosa que
passa i ens fa sentir
malament.

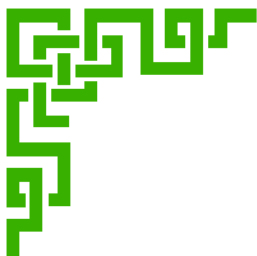
Pere Saputo:

- Mare, **ploras debades.**
En poc temps deixaré de ser un nen.
per convertir-me en un home.
I perquè vegis que parlo de debò,
aprendré les lletres.
T'asseguro que llegiré millor que l'Agustinico.

Plorar debades,
és plorar per a res.

Guarda aquestes llàgrimes per un altre moment
en les quals facin més falta
i ara alegra't i tingues esperança.
Ja veuràs com tot anirà bé.

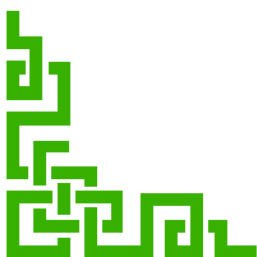
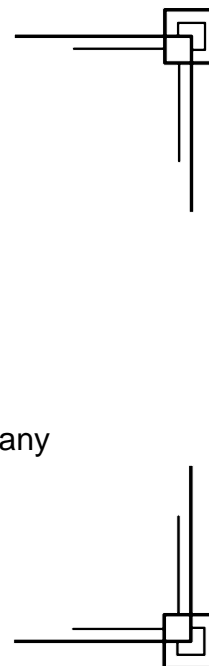
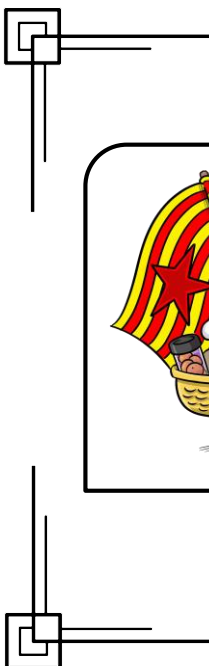
La seva mare a l'escoltar aquestes paraules
es va quedar molt més tranquil·la
i va prometre que no tornaria a insistir-li.

Informació de El Luisico:

Els dotze Parells: Els dotze parells són 12 noms de cavallers i soldats que se'n deia Paladines.

Apareixen en una llegenda d'un llibre que es diu La història de l'emperador Carlemany i els dotze parells de França.

Capítol 3

**En Pere Saputo
es converteix en el nen
més fort**

Braulio Foz:

- Al complir 9 anys d'edat,
en Pere seguia sense anar a l'escola.
La seva mare estava molt trista i ho sentia molt,
però es callava i resava molt a Déu.

Mentrestant, en Pere seguia jugant tota l'estona.

Jugava a la pilota, corria
i saltava per camps i carrers.

Era un nen molt ràpid
que pujava amb facilitat a les teulades
de les cases més altes del poble.
Es posava de peu en el **ràfec** de les teulades
I sense perdre l'equilibri,
gaudia mirant el carrer.

Un dia, ajudat per altres **rapinyaires**,
va pujar a la teulada d'una casa
que estava unida per una taula prima de fusta
a la teulada de la casa del costat.

Pere, passava una i altra vegada per la taula,
ballant mentre creuava
i corria al **coix coix** per ella.

Feia mil moneries.

El **ràfec** és la vora
de la teulada. On
s'ajunta la paret i
la teulada.

En aquesta frase,
rapinyaires significa
altres nens.
Aquesta paraula
s'utilitza per
anomenar als nens
petits. Una
rapinyaire és una
au. Per exemple,
el voltor.

Córrer al **coix coix**
és córrer a peu
coix. Un joc en el
que saltes amb una
sola cama
recolzada en el
terra.

Fer **moneries** es
comportar-se de
manera graciosa i
inquieta.

A part de jugar, també anava al camp
per veure treballar als **llauradors**,
Pere feia moltes preguntes als llauradors,
sobre les coses que cal fer en el camp:
com conrear la terra en cada estació de l'any
o els tipus de plantes que hi ha.

Un **llaurador** és
una persona que
treballa cultivant
el camp.

Era un nen molt parlador,
molt semblant a la seva mare.
També en el seu aspecte s'assemblava a la seva mare.
Tenia una cara bonica,
era bona persona,
es notava en els seus ulls,
i era graciós i honest.
Tot el poble estava encantat amb ell.

Un dia, es va barrallar amb Geronimillo
i en Pere va perdre la baralla.
Geronimillo era un nen de la mateixa edat que en Pere.
El pare d'en Geronimillo era llaurador.
Després de la baralla, en Pere va marxar a casa
i molt trist li va dir a la seva mare:

Pere Saputo:

- Avui he renyit amb Geronimillo
i m'ha guanyat.
No sé per què, mare.
No és més alt que jo
i tenim la mateixa edat!

La seva mare no sabia que respondre'l i va estar una bona estona pensant en alguna cosa a dir per **consolar-lo**.

Al final, se li va ocórrer una cosa:

Mare:

- Geronimillo, ajuda al seu pare en el camp. Com és llaurador, és fort. Encara que és de la teva mateixa edat, ell està més entrenat que tu.

En Pere va entendre el que li deia la seva mare i va decidir que volia ser més fort.

Aquell mateix dia, va anar a parlar amb el seu padrí que era el marit de la seva padrina de bateig.

Pere Saputo:

- Padrí, necessito que em portis 5 o 6 pedres grans i pesades amb el teu **carro**.

El seu padrí, que veia a en Pere Saputo com si fos el seu propi fill, va agafar 7 pedres grans amb el seu carro i les va deixar en el **corral** de casa d'en Pere. Va ser un treball dur per al seu padrí i per a 6 **bastaixos** que el van ajudar.

Consolar és ajudar a una persona al fet se li passi un disgust.

Un **carro** és una eina que serveix per empotar coses i es tira amb ases o cavalls d'ell.

El **corral** és el lloc on hi ha el bestiar i els animals a les cases dels pobles. Solen ser espais a l'aire lliure.

Un **bastaix** és una persona que porta embalums d'un lloc a un altre.

Des d'aquell dia, en Pere va començar a entrenar amb les pedres.

Per fer-se més fort,

movia les pedres grans amb una palanca

i les pedres més petites, les agafava amb les seves mans

i les canviava de lloc.

Feia molt esforç, suava i **jurava** constantment.

En el corral, hi havia dues **destrals** velles

i en Pere va demanar que les afilessin.

A vegades, en lloc de moure pedres,

agafava una destral

i començava a fer talls a unes fustes

i troncs que tenia al corral.

Un dia, en Pere li va demanar a un veí

que li donés un martell

per trencar les pedres més grans.

Durant 4 mesos va estar entrenant-se

tots els dies sense descans.

Un dia, va voler provar la seva força

i va cridar a en Geronimillo per tonar a lluitar

En Geronimillo no volia lluitar,

però en Pere va insistir i fins i tot va amenaçar.

Pere Saputo:

- Geronimillo!

Vine a lluitar amb mi ara

o t'arrossegaré com a un gat mort.

En aquest cas, **jurar** significa dir paraules malsonants en veu alta.

Una **destral** és una destral petita.

Aquesta expressió significa que en Pere vol pegar a Geronimillo per fer-li molt de mal i guanyar la baralla.

Els dos nens van començar a lluitar amb ganes.
Aquest cop va guanyar en Pere Saputo amb molta facilitat.
Llavors, en Pere volia saber si podia guanyar
a altres nens del poble,
i va començar a lluitar amb nens majors que ell.

En Pere sempre guanyava les lluites,
en Pere estava content de ser el nen més fort del poble.
Un dia al tonar a casa va parlar amb la seva mare.

Pere Saputo:

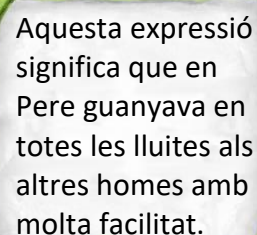
- Mare, veig que em vas dir la veritat
quan em vaig barallar la primera vegada amb Geronimillo.
Gràcies al meu entrenament amb les pedres,
la destal i el martell,
m'he convertit en el nen més fort del poble.

Bon secret em vas ensenyar!

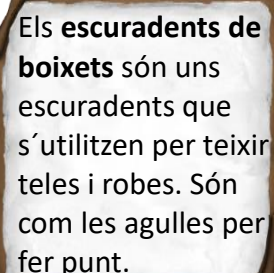
Et prometo que ningú em guanyarà mai a barallar,
ni tan sols un gegant podrà amb mi.

Des de llavors, en Pere seguia entrenant-se
i fent més fort el seu cos jove i sa.

**I de tant en tant quan lluitava amb 2 o 3 homes
i els va vèncer com si fossin escuradents de boixets.**

Aquesta expressió
significa que en
Pere guanyava en
totes les lluites als
altres homes amb
molta facilitat.

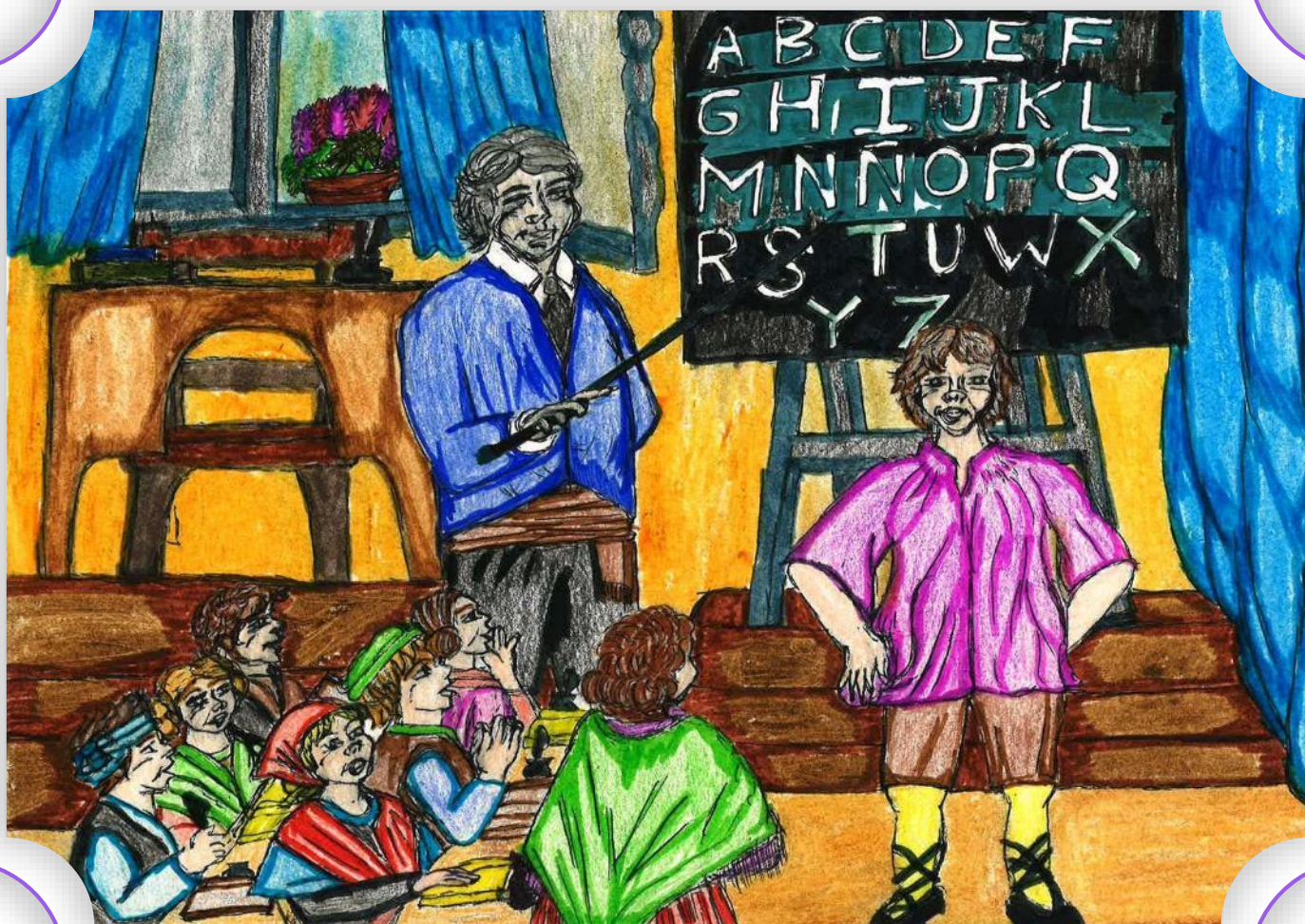

Els escuradents de
boixets són uns
escuradents que
s'utilitzen per teixir
teles i robes. Són
com les agulles per
fer punt.

Capítol 4

En Pere Saputo va a l'escola

Braulio Foz:

- Una cosa que he après a la vida,
és que hi ha rucs que no porten **albarda**,
ni caminen a quatre potes,
ni porten ferradures.

Ni tan sols tenen les orelles grans.

**Si almenys li creixessin les orelles,
seria més fàcil saber que són ases i no persones.**

Quantes persones hi ha que semblin ases!

Mai he sabut reconèixer als rucs
que m'he trobat a la meva vida.

No obstant això, en Pere Saputo
quan mirava als ulls a algú,

sabia si aquella persona era un ruc o no.

Per exemple, l'Agustinico no tenia tant talent
com en Pere.

Era una mica ruc...

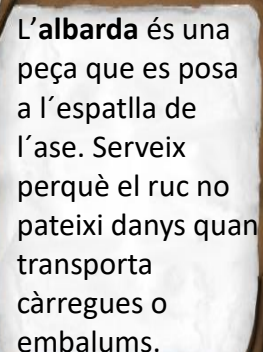
I és que, benvolgut lector

la gent que no veu res als seus ulls

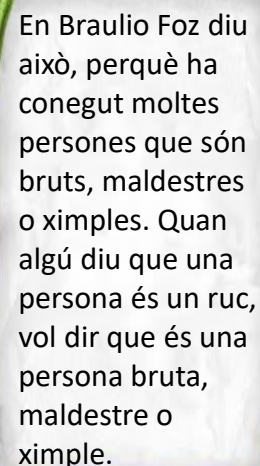
o a la cara d'altres persones,

no pot saber el talent que tenen.

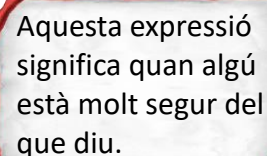
**I si això no és cert
que em cremin viu!**

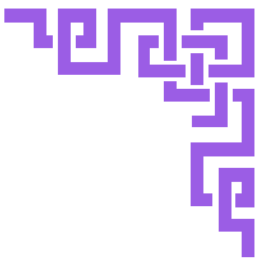
L'**albarda** és una
peça que es posa
a l'espatlla de
l'ase. Serveix
perquè el ruc no
pateixi danys quan
transporta
càrregues o
embalums.

En Braulio Foz diu
això, perquè ha
conegut moltes
persones que són
bruts, maldestres
o ximples. Quan
algú diu que una
persona és un ruc,
vol dir que és una
persona bruta,
maldestre o
ximple.

Aquesta expressió
significa quan algú
està molt segur del
que diu.

Una nit, després de sopar,
en Pere estava més callat del normal.
Va estar una bona estona pensant
i al final li va dir una notícia a la seva mare.

Pere Saputo:

- Mare, us he de donar una bona notícia.
Demà, aniré a l'escola, si et sembla bé.

Mare:

- Sí fill meu.
És clar que em sembla bé!

La seva mare va respondre amb molta alegria.
No s'esperava aquesta decisió
i no parava de parlar, molt contenta.

Mare:

- Gràcies a Déu!
Quina nit més bona m'has donat.
No vaig dormir d'alegria.
Ara ja no hauré que d'agunantar
a la gent del poble dient que he criat un gandul.

Ah! Que bé que em sento.
Perquè al final, haurem de fer el possible
per sobreviure tots dos.
Recorda: estem tu i jo sols en aquest món.
Tenim que cuidar l'un de l'altre.

Pere Saputo:

- No fa falta ningú més.
Nosaltres dos i el **d'allà dalt**
és suficient per sobreviure
i lluitar contra totes les persones
que volen fer-nos mal.
Però t'asseguro que no farà falta lluitar,
ens anirà sempre bé, ja ho veuràs.

En aquesta frase
es refereix a Déu.

La mare seguia molt contenta
escoltant el que li deia en Pere,
que seguia parlant.

Pere Saputo:

- Et diré la veritat, mare.
Jo no sé bé el que són les lletres,
pero t'asseguro que, en poc temps,
sabré molt més que l'Agustinico
i que tots aquests nens i nenes
que porten a l'escola 3 o 4 anys.

**L'escola és pa més dur
i sense bones dents no es pot mossegar.**

Aquesta expressió
significa que l'escola
és difícil per un nen
o nena.

Pere Saputo:

- **Els nens que van començar a l'escola abans que jo, eren més febles i tenien encara les seves primeres dents. Però a mi ja m'han caigut i tinc les segones dents, més fortes i preparades.**

Així que no et preocupis, mare
Demà començaré a ser un home.
Ara necessito descansar i dormir.

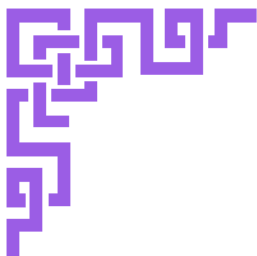
La seva mare encara no s'ho podia creure que el seu fill anava a començar a anar a l'escola i no va poder dormir en tota la nit de l'alegria que sentia.

Al dia següent, la mare va preparar aviat l'esmorzar i va anar a despertar a en Pere.

Pere Saputo:

- Mare, avui és un dia important. M'en vaig a vestir amb la roba dels dies de festa.

Aquest comentari d'en Pere significa que ell té més experiència de la vida que els nens que han anat a l'escola, abans que ell. Aquesta experiència li ajudarà a aprendre més ràpid i millor que els altres.

La seva mare va treure el millor vestit d'en Pere.
Quan el nen va acabar de vestir-se,
va esmorzar un plat de molles i res més.

Pere Saputo:

- Mare, vine amb mi a l'escola.
Vull que li diguis al mestre
que sóc el seu alumne a partir d'avui.

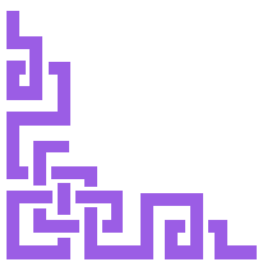
La mare i en Pere van sortir de casa
i van caminar fins a l'escola.
A classe, la mare va presentar a Pere al mestre.

Mare:

- Aquest és el meu fill Pere.
Fins ara no ha vingut a l'escola
perquè volia créixer i fer-se fort
abans de venir.

Al mestre li va fer gràcia la presentació
Va acceptar a en Pere com el seu nou alumne.
La seva mare se'n va anar de l'escola
i en Pere va començar el seu primer dia de classe.

Els 3 primers dies a classe,
Pere repetia en veu alta els noms de les lletres
com feien la resta de nens.
Al quart dia li va preguntar al mestre.

Pere Saputo:

- Hi ha més lletres que aquestes?

Mestre:

- No, no hi ha més.

Pere Saputo:

- I en els llibres que llegeixen els altres nens hi ha més lletres?

Mestre:

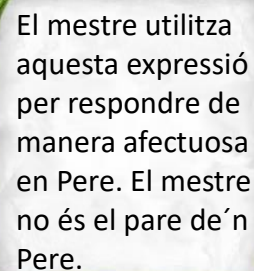
- No hi ha més lletres que les que ja coneixes.
Ni en els llibres que llegeixen els teus companys ni en cap altre llibre del món.

Pere Saputo:

- Llavors, quan aprengui aquestes lletres, ja sabré tot el que fa falta saber. Veritat?

Mestre:

- **No, fill.**
Després hauràs d'aprendre com s'ajunten aquestes lletres i es formen les paraules.

El mestre utilitza aquesta expressió per respondre de manera afectuosa en Pere. El mestre no és el pare de'n Pere.

Pere Saputo:

- Però, amb aquestes lletres es formen totes les paraules, oi?

Mestre:

- Si.

Pere Saputo:

- Bé.

Llavors, aquesta tarda m'agradaria quedar-me a casa per fer una cosa.

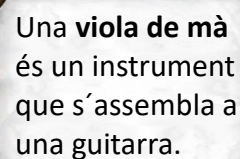
I demà necessitaré la seva ajuda per fer una altra cosa.

Si em deixes fer tot el que et demani,
no farà falta que estigui tanta estona
dient en veu alta
el nom de les lletres.

Només necessitaré que responguis els meus dubtes.

El mestre va deixar anar a en Pere a la seva casa.

A casa, en Pere va agafar una vella **viola de mà** que era dels seus avis i estava trencada.

Una **viola de mà** és un instrument que s'assembla a una guitarra.

Va acabar de trencar-la

i es va quedar amb les taules de fusta del cos de l'instrument.

A cada taula de fusta va pegar dos fulls de paper de la mateixa mida que les taules.

En Pere va anar amb les taules al taller del fuster
i li va demanar diverses eines.

Pere Saputo:

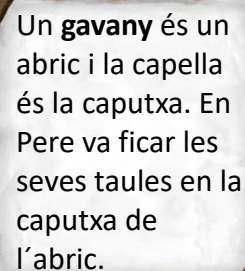
- Necessito que em donis un llapis, un regle i una serra fina.

El fuster li va donar el que demanava.
En Pere va començar a dibuixar línies
de dalt a baix i en horitzontal.

Estava dibuixant quadrats.

Va fer 30 quadrats,
que va començar a tallar amb la serra fina.
A cada taula quadrada li va fer un forat petit.

Quan va acabar, va agafar les 30 taules quadrades
i les va ficar a la seva **capella del gavany**.
Després es va marxar a casa seva.

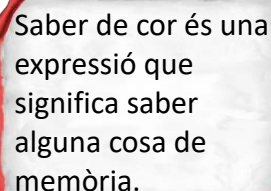
Un **gavany** és un
abric i la capella
és la caputxa. En
Pere va ficar les
seves taules en la
caputxa de
l'abric.

L'endemà, va anar a l'escola
i li va demanar al mestre que li escrivís a cada taula quadrada
una lletra de l'abecedari.
Després, li va demanar que passés un fil
per el forat de cada taula quadrada
i les fiqués en la seva capella del gavany per ordre alfabètic.

Pere Saputo:

- Ara, senyor mestre,
m'en vaig a estudiar aquestes lletres
i les **sé de cor**,
però no les reconeixo quan les veig escrites.
Així que, si em dóna permís
me'n vaig a casa a estudiar-les.

Saber de cor és una expressió que significa saber alguna cosa de memòria.

El mestre li va deixar anar-se a casa.

En Pere va estar dos dies sencers estudiant
les lletres escrites.

Agafava totes les taules i mirava cadascuna d'elles.

Llegia la paraula que estava escrita.

I així, en dos dies,

va aprendre a reconèixer totes les lletres ecrites.

Pere Saputo:

- Mare, ja coneixo les lletres.
Vine amb mi a l'escola
i veuràs que dic la veritat.

La seva mare va acompanyar a en Pere a l'escola.

El mestre li va fer una prova.

Davant de la resta de nens i nenes,

el mestre assenyalava les lletres

escrites en una pissarra,

i en Pere deia en veu alta el nom de cada lletra.

En Pere no va fallar cap lletra.

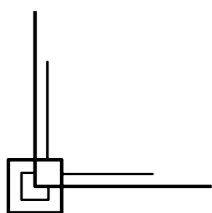
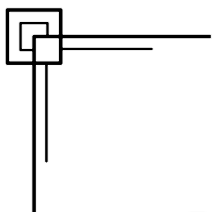
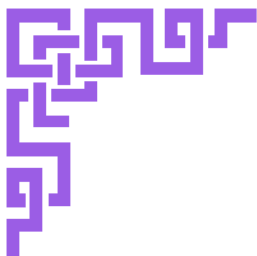
El mestre estava sorprés,
els nens i nens de classe miraven amb sorpresa
des dels seus **pupitres**
i la seva mare estava encantada.

La gent del poble es va assabentar
de la prova superada per en Pere
i van posar a Pere el cognom **Saputo**.

En 5 dies en Pere va aprendre a llegir.

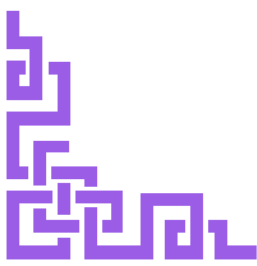
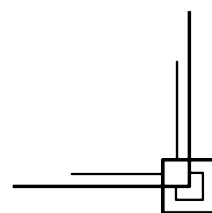
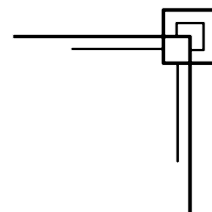
Els **pupitres** són
els seients on
s'asseuen els
nens i les nenes a
l'escola.

Saputo és una
paraula del castellà
antic que significa
savi.

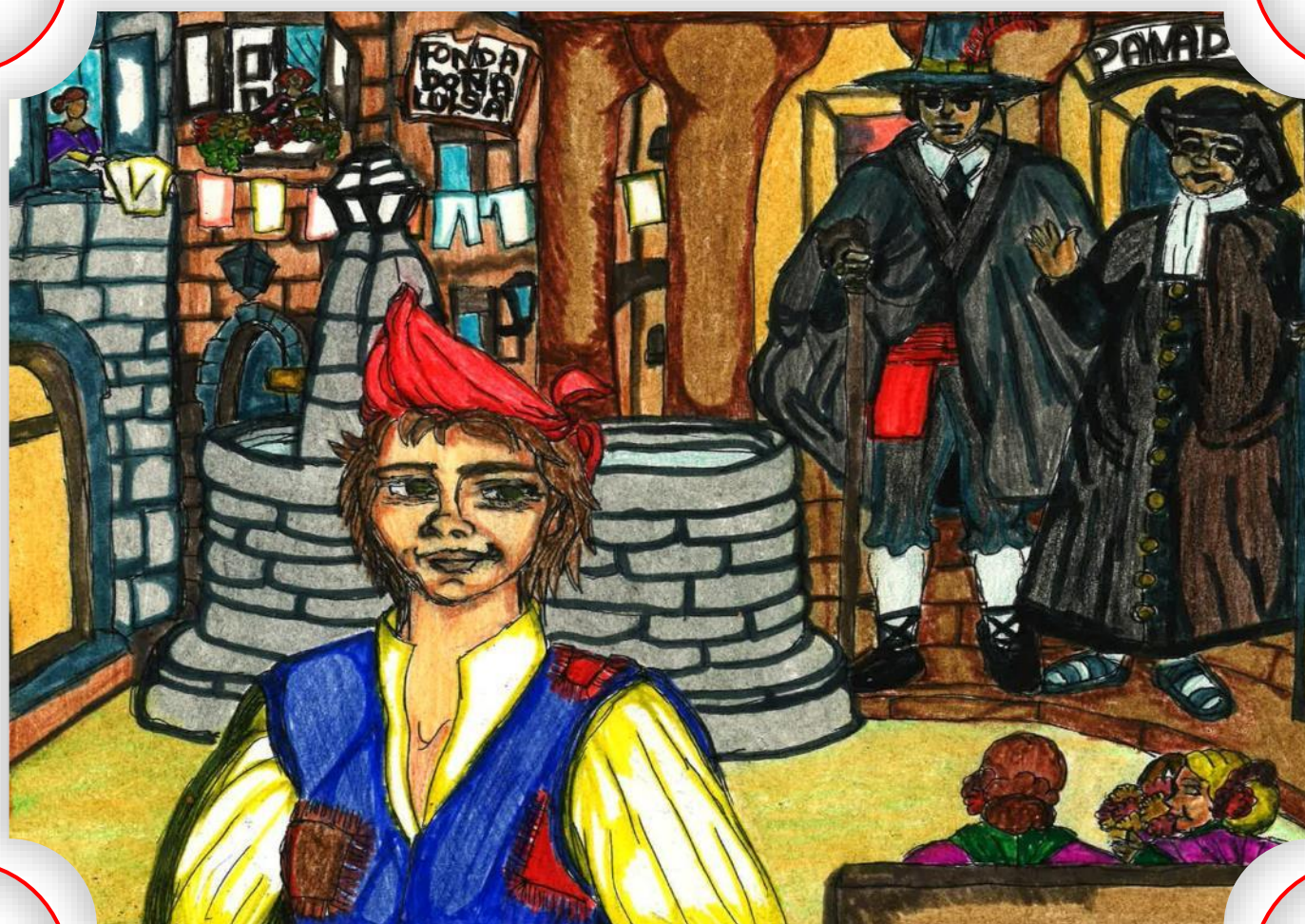
Curiositats del capítol:

[Informació sobre el departament d'educació de l'Ajuntament d'Almudévar.](#)

Capítol 5

En Pere Saputo decideix
aprendre algun ofici

Braulio Foz:

- Llegir, llegir i llegir llibres sense parar,
és el que feia Pere tots els dies,
El capellà i el ric del poble
li deixaven molts llibres per llegir.
Els llibres que més li agradaven
eren els d'història
per exemple **les Faules d'Hisop**
i el llibre **El Cortesà**.

En Pere, durant molts anys,
es posava a llegir tot el dia
sense descuar el seu entrenament
movent pedres
acompanyant a llauradors en el camp
i corrent pel poble.
Era un noi molt mogut i intel·ligent.

Un dia, la mare d'en Pere,
estava pensant en que ja era hora
de que el seu fill aprenqués algun ofici
i va decidir parlar amb ell.

Mare:

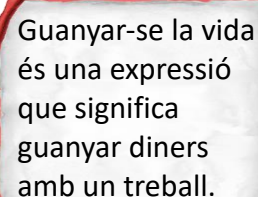
- Fill meu, ja tens 12 anys.
Tens que aprendre un ofici.

Pere Saputo:

- I per a què serveixen els oficis?

Mare:

- Els oficis serveixen per **guanyar-te la vida**
i per a no estar perdent el temps
com un gandul.

Guanyar-se la vida
és una expressió
que significa
guanyar diners
amb un treball.

Pere Saputo:

- Només serveixen per això?
Jo et prometo que mai seré un gandul.
Ara amb 12 anys ningú pot dir que sigui un gandul.
Mai ho he sigut i no vull ser-ho.
Ser un gandul no és bo,
és una cosa terrible i molt dolenta.

I per guanyar-me la vida, no et preocupis.

No et vull veure rentar la roba

Passar fred o calor,

que això és de pobres i tu no t'ho mereixes.

Estic segur de que em guanyaré la vida sense problemes.

Tot i així, si estàs preocupada

Perquè tinc que començar a treballar,

diguem quin ofici tinc que he d'aprendre.

Mare:

- Pots aprendre l'ofici que tu vulguis.

Pere Saputo:

- Per no voler, no vull aprendre cap.

Pel que veig, les persones són **ignorants**,

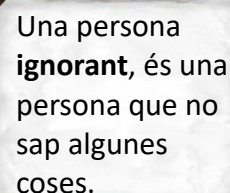
s'equivoquen moltes vegades

i treballen sense parar.

I les persones una mica més llestes,

solen ser males persones

que volen fer mal a altres persones.

Una persona **ignorant**, és una persona que no sap algunes coses.

No sé si en altres pobles,

diferents a Almudévar,

les persones són com et dic.

Ja saps que no he sortit molt del poble.

Només he anat dos cops a Huesca

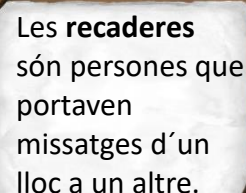
per visitar a la família.

I allà només vaig estar amb les **recaderes**

del mercat de la ciutat,

que, per cert, eren poc serioses

i **no tenien molta vergonya.**

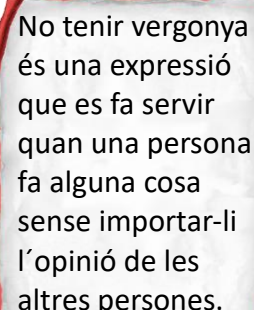
Les **recaderes** són persones que portaven missatges d'un lloc a un altre.

Però imagino que les persones són com dic.

Així que prefereixo no preocupar-me per ara en aprendre un ofici.

Ja em guanyaré la vida més endavant

i m'asseguraré de que no et falti res.

No tenir vergonya és una expressió que es fa servir quan una persona fa alguna cosa sense importar-li l'opinió de les altres persones.

Mare:

- Fill meu, ja veig que saps molt de la vida.
Parles com els **frares** que prediquen a l'església
o com els homes que viatgen per tot el món
i vesteixen amb la roba típica dels llocs que visiten
Fes el que vulguis i **que Déu et guïi**,
només vull que siguis bona persona.

Els **frares** són
persones
religioses que
saben moltes
coses.

Pere Saputo:

- Fins ara no he estat mala persona
i no tinc intenció de ser mala persona.
Jo t'asseguro que les persones
que als 12 anys no han estat dolentes,
mai seran dolentes.

Aquesta expressió
s'utilitza per donar
bona sort a una
persona quan té
que triar entre
dues coses
diferents.
L'utilitzen les
persones
religioses.

Mare:

- Bé, hi ha gent que es torna dolenta més tard.

Pere Saputo:

- Això és impossible.
Jo sé que la persona adulta que és dolenta,
és perquè ha estat mala persona de petita.
El que passa és que quan som nens o nenes
no sabem, ni podem **fer malifetes**.
Però la persona que és dolenta,
és dolenta des del naixement.

Fer malifetes és fer
coses dolentes.

Mare:

- Ja veig que tens raó, fill.
Qui t'ha ensenyat aquestes coses?

Pere Saputo:

- Aprenc de tot el que m'envolta.
Aprenc de la gent del poble
i de tot el que llegeixo en els llibres.
Fins i tot de les dones quan discuteixen!

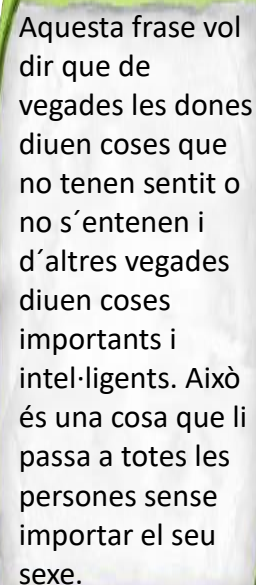
Mare:

- Pots aprendre molt.

**Quan discuteixen diuen coses
que semblen bogeries
i en altres coses són sàvies.**

El mateix m'ocorre
quan lluiten els homes.
I tot el que diuen
em serveix per aprendre.
El bo i el dolent em serveix.
Però quan llegeixo llibres
és quan més coses aprenc.

Tot el que llegeixo, ho guardo al meu cap.
Tots aquests coneixements els barrejo
i creen totes aquestes coses que penso
i et dic quan parlem.

Aquesta frase vol dir que de vegades les dones diuen coses que no tenen sentit o no s'entenen i d'altres vegades diuen coses importants i intel·ligents. Això és una cosa que li passa a totes les persones sense importar el seu sexe.

La seva mare estava sorpresa
a l'escotar al seu fill parlar amb tanta intel·ligència.

Mare:

- No sé com una dona tan ximple com jo,
ha parit a un fill tan llest com tu.

Pere Saputo:

- Com dius això?
Mare, tu no ets ximple.
Les dones ximples que jo conec
són ignorants, **cançoneres**,
brutes, **malparlades**,
tafaneres i rondinaires.

Dones cançoneres
són dones
prostitutes.

Una persona
malparlada és
una persona que
utilitza
paraulotes i
insults.

Mare:

- Fill meu.
Això que dius està malament.
Deixa a les pobres dones en pau.
En aquesta vida, les dones sofrim molts **menyspreus**
només per ser dones.
Som el fregall del món.

Menysprear és
humiliar a les
persones i
tractar-les
malament.

Aquesta expressió
significa que les
dones només
servien per netejar
i fer coses a les
cases.

Pere Saputo:

- El fregall del món?

Ara veig que una mica ximple sí que ets.

Com podeu dir aquesta ximpleria de les dones?

Ets tu el fregall a casa?

Tu ets la senyora i jo el fill

tu m'estimes i jo t'estimo,

tu em cuides ara

i jo et cuidaré quan siguis més gran.

I estaràs orgullosa de mi,

quan sigui un home i cuidi de tu.

Així que no tornis a dir

que les dones són el fregall del món,

perquè em poso de mal humor.

Uns dies després de la conversa,

la mare d'en Pere caminava pel poble

per anar a casa seva.

Un **gentilhome** famós a Almodévar

es va parar davant d'ella

i li va dir en veu alta.

Un **gentilhome** és
una persona rica.

Gentilhome de la cantonada:

- Vaja amb el teu fill, eh?
Ja és gairebé un home
i només sap parlar i fer el gandul.
Què serà de gran?
Bugader o cuiner com tu?
És l'únic que li has ensenyat.
Jo millor li ensenyaria l'ofici de **llevador**
o de **matrimonier**.

La mare va córrer fins a casa seva
i quan va arribar, va parlar amb en Pere,
plorant i **sufocada**.

Mare:

- Els rics sempre rics i els pobres a callar!
- Fill meu, vinc de molt mal humor.
Avui m'he **topat** amb el gentilhome
de la cantonada de la plaça
quan estava caminant pel carrer.

M'ha aturat i m'ha dit
que el meu fill és un gandul
i que, sí segueix així,
de gran serà llevador o matrimonier.
M'ho ha dit en veu alta!
M'he **mort de vergonya**.
Què et sembla, fill meu?

Un **llevador** és un home que assisteix a una dona en el part. En aquesta època només hi havia dones llevadores. El gentilhome de la cantonada fa aquest comentari per burlar-se de'n Pere Saputo.

Un **matrimonier** era una persona s'encarregava d'ajuntar a homes i dones per casar-se. En aquesta època només hi havia dones matrimonieres.

Una persona **sufocada** és una persona que té vergonya per alguna cosa que li ha passat.

Topar-se significa trobar-se amb alguna cosa o amb algú.

Morir-se de vergonya significa sentir molta vergonya.

Pere Saputo:

- Mare, només et puc dir
que ara com ara et tranquil·litzis.
És millor esperar que se'ns passi l'empipament.
Perquè, encara que aquest gentilhome no ens ha insultat
i t'ha fet passar una mala estona,
no és bo fer alguna cosa de mal humor.

Li donarem la raó a aquest gentilhome
i vaig a aprendre un ofici.
Demà és dissabte, i si vols,
aprendré l'ofici de teixidor.
El diumenge aprendré l'ofici de **sastre**,
el dilluns el de **paraire**,
el dimarts el de fuster,
el dimecres...

La seva mare, que ja no plorava,
i mirava al seu fill molt sorpresa,
el va interrompre.

Mare:

- Però quin **disbarat** estàs dient?
Com vols aprendre un ofici cada dia?

Aprendre un ofici costa molts anys.

Un **sastre** és una persona que fa vestits per homes i dones.

Una persona que treballa de **paraire** s'encarrega de cardar la llana de les ovelles. Cardar la llana és netejar-la de brutícia i desembolicar per després fer fils. Això consisteix en preparar la llana abans de teixir-la.

Un **disbarat** és una cosa que sembla impossible de fer.

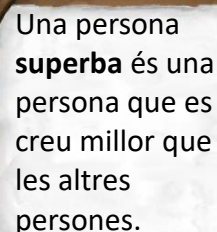
Pere Saputo:

- T'asseguro que cada dia aprendré un ofici.
Pel matí aprendré les coses que em fan falta
i com es treballa a cada ofici.
Per la tarda practicaré amb les meves mans.
I a la nit et portaré alguna cosa
que hagi fet jo mateix.

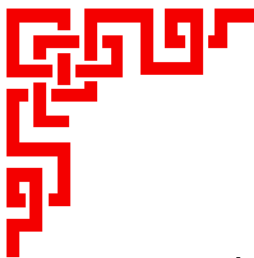
Porto molts anys mirants als homes
en els tallers que treballen.
Jo sé que puc fer el mateix que ells
en un dia.

Menja tranquil·la, mare.
Confia en mi i alegra't.
No sóc ruc, ni gandul.
No hem de patir pels insults
d'un gentilhome maleducat.
En pocs dies, quan aprengui tots els oficis,
seràs la mare més envejada del poble.
Aquest gentilhome es penedirà del que et va dir.

Anem a perdonar al gentilhome
perquè va dir les coses amb bona intenció,
encara que de males maneres.
El gentilhome és molt **superb**
i confia massa en la seva riquesa.

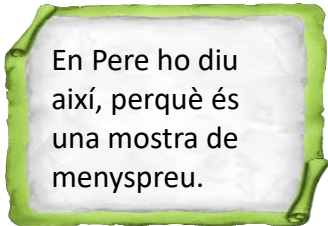
Una persona
superba és una
persona que es
creu millor que
les altres
persones.

Aquell mateix dia, en Pere anava a casa de la seva padrina
i al passar per la plaça del poble,
va veure al Gentilhome parlant amb el capellà,
S'apropà als dos sense saludar,
va mirar al gentilhome molt seriós i li va dir:

Pere Saputo:

- Senyor **gentilhome de la cantonada**,
avui has fet plorar a la meva mare
per les teves dolentes paraules.
Les seves llàgrimes m'han fet molt de mal
i les guardo en el meu cor.
No tens dret a insultar-la
No ho oblidis gentilhome,
jo tampoc m'oblidaré.
Adéu!

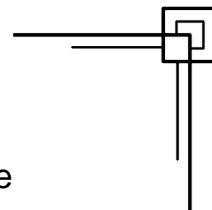
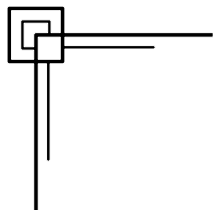
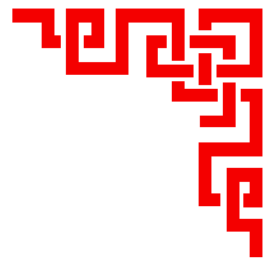

En Pere ho diu
així, perquè és
una mostra de
menyspreu.

I en Pere els va donar l'espatlla i se'n va anar.
El capellà cridava a crits en Pere
i fins i tot va intentar seguir-lo,
però en Pere no li va girar la cara
i se'n va anar ràpid de la plaça,
sense fer cas al capellà.

A la plaça es van quedar el capellà i el gentilhome.
El capellà sentia tristesa pel que havia passat,
perquè estimava molt a Pere.
El gentilhome sentia ràbia
per com li havia parlat en Pere.

Informació de El Luisico:

Faules d'Hisop: Les faules d'Hisop és un llibre que va escriure Hisop, un escriptor de Grècia que va viure 7 segles abans de Crist.

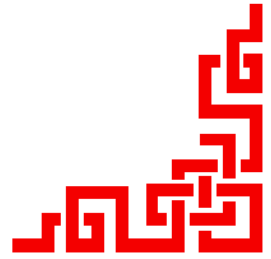
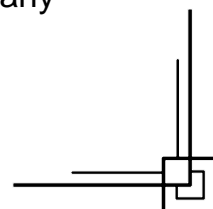
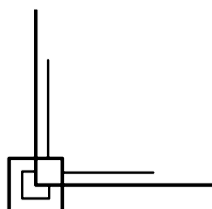
En aquest llibre es poden llegir molts contes curts que es diuen faules.

A les faules els personatges són animals que parlen i pensen com les persones. Cada faula ens ensenya alguna cosa important.

El Cortesà: El Cortesà, és un llibre escrit per l'autor italià Baldassare Castiglione l'any 1528.

L'obra la va traduir al castellà Juan Boscán l'any 1534.

Capítol 6

En Pere Saputo
aprèn oficis
molt ràpid

Braulio Foz:

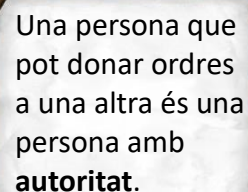
- Iguals són els homes i les dones en les coses bàsiques.
Per exemple, el cos de carn i ós o les seves necessitats vitals, com menjar.
Però són diferents en altres coses.
Per exemple, en el lloc de naixement o en la riquesa de cada persona al néixer.

Les coses que fan desiguals a les persones, són les que organitzen la societat.

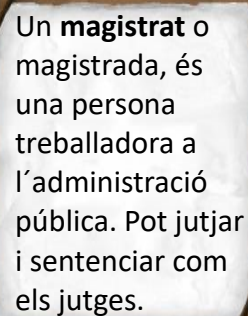
Però una persona rica no té més **autoritat** que una persona pobre.

El gentilhome de la cantonada creia que tenia més autoritat que la mare d'en Pere i per això la va humiliar a la plaça davant de tots els veïns i veïnes.

Però aquella autoritat només la pot tenir un pare i una mare amb els seus fills, o un ancià amb persones més joves o el **magistrat** amb les persones del poble.

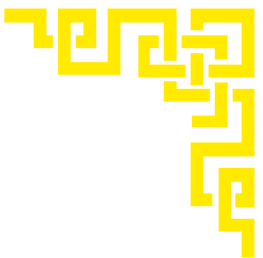

Una persona que pot donar ordres a una altra és una persona amb **autoritat**.

Un **magistrat** o magistrada, és una persona treballadora a l'administració pública. Pot jutjar i sentenciar com els jutges.

L'infeliç i desgraciat del gentilhome
no tenia autoritat, ni dret
per humiliar a la mare d'en Pere.
El gentilhome no els va donar un consell
com els que et donen els teus amics o amigues.
El gentilhome va fer un **comentari amb malícia,**
El gentilhome volia avergonyir a la mare d'en Pere
davant de tot el món
i per això va dir coses dolentes en veu alta.

Els comentaris amb malícia es fan per fer mal a altres persones.

Ja arribarà el dia en que es faci justícia
i castiguin al gentilhome per la seva maldat.
Mentrestant, en Pere Saputo
ja va castigar al gentilhome,
plantant-li cara a la plaça.

Plantar cara a algú és una expressió que significa enfrontar-se a alguna persona.

La trobada amb el gentilhome a la plaça
no va distreure en Pere del seu objectiu:
aprendre un ofici cada dia.

Així que va arribar ràpid a la casa de la seva padrina.
Va trobar a la seva padrina posant unes teles
a la taula del saló.

Pere Saputo:

- Padrina, què fas amb aquestes teles?

Padrina:

- Doncs estic preparant aquestes teles perquè demà ve el sastre a casa per fer uns vestits pel meu marit, per la meva filla i per a mi.

I es clar, ho estic deixant tot preparat perquè quan demà arribi el sastre, pugui treballar.

Pere Saputo:

- ¡Que bé!
Em va molt bé que demà vingui el sastre.
Vull aprendre l'ofici de sastre.
Si no t'importa, padrina,
demà matinaré molt
i vindré a casa teva molt abans que el sastre
per aprendre tot el que pugui.

Padrina:

- Es clar, Pere.
Vine demà, no m'importa.

La padrina creia que l'ofici de sastre no era l'adequat per en Pere, perquè era un noi molt llest i amb moltes **habilitats**, Però no li va dir res, perquè en Pere sempre tenia respostes a tots els comentaris que li feia la gent.

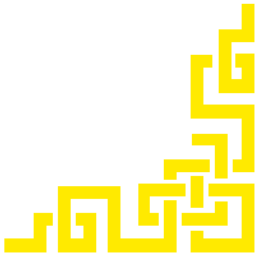
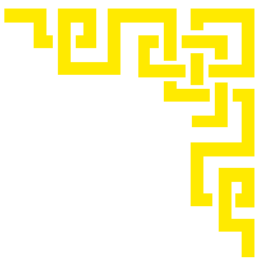
L'endemà, en Pere va arribar a casa de la padrina molt abans que el sastre. Quan el sastre va arribar, es va presentar.

Sastre:

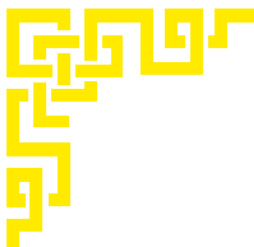
- Bon dia.
Vinc per a fer tres vestits.

La padrina va fer passar el sastre a la casa i li va ensenyar les teles que tenia preparades. El sastre es va posar a revisar-les i va començar a treballar. En Pere estava molt atent a tot el que feia el sastre.

El sastre va començar pel vestit de la padrina. Va agafar les teles que eren per a ella i les va posar sobre el cos de la padrina per prendre les seves mides a cada part del cos: els malucs, les mànigues o el coll.

Una **habilitat** és alguna cosa que fa bé una persona. En aquesta frase significa que en Pere era molt bo fent diverses coses com teixir vestits.

Quan va acabar, va deixar les teles sobre la taula
i va pintar uns punts i ratlles blanques
que marcaven el cos de la padrina.
Va començar a tallar les teles
per a fer el vestit a mida de la padrina.
El mateix va fer amb les teles del pare.

Llavors, el sastre va mirar a la filla de la padrina
per començar a prendre-li les mides.
La nena tenia 9 anys.
Quan va agafar les teles de la filla,
en Pere li va interrompre.

Pere Saputo:

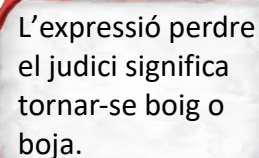
- Espera mestre sastre.
M'agradaria fer jo mateix
el vestit de la filla de la padrina.

Padrina:

- Està bé, Pere,
Fes-lo tu el vestit a la meva filla.

Sastre:

- Heu **perdut el judici** senyora?
Voleu quedar-vos sense tela?
Aquest jove no ha tallat una tela en la seva vida!

L'expressió perdre
el judici significa
tornar-se boig o
boja.

Padrina:

- No vull perdre la tela.
Però el meu **fillol** en Pere
vol fer-li el vestit a la meva filla.
I t'ho deixaré fer-ho
No et preocupis,
que la tela ja està pagada.

Si fa falta una altra tela,
tinc una guardada en un bagul
que també serviria.

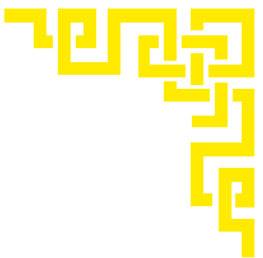
I a Huesca tinc 6 botigues
amb més teles que podria comprar.

Pere, pren les mesures a la teva **germaneta**.

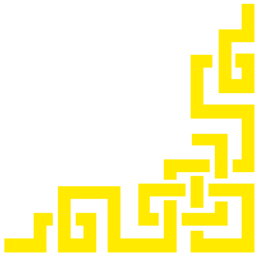
En Pere estava molt segur de si mateix.
Va agafar la tela com ho feia el sastre
i va imitar cada pas que va veure del mestre sastre.
Va recolzar la tela a la taula
i li va fer ratlles i punts
per a marcar el cos de la nena.

Pere Saputo:

- ¡A veure si he tingut sort!
Mestre sastre,
miri a veure com ho he fet.

Una persona **fillolada** és una persona apadrinada o amadrinada per algú.

En realitat, no és la germana d'en Pere, però és una forma afectuosa de relacionar en Pere amb la filla de la padrina.

Sastre:

- Això és increïble!

**Pel meu pare, que en pau descansi,
no m'ho puc creure!**

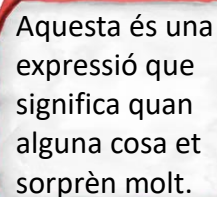
Aquesta tela està marcada molt bé.

Com si ho hagués fet

el mestre **Lorda Azufre de Huesca.**

Ea! Agafa les tisores i comença a tallar,

a veure com te'n surts.

Aquesta és una expressió que significa quan alguna cosa et sorprèn molt.

En Pere va agafar les tisores i va començar a tallar igual que ho feia el sastre.

Cada peça que tallava

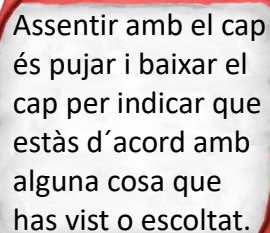
se l'ensenyava al sastre,

que **assentia amb el cap**

i donava la seva aprovació, perquè la tela l'havia tallat bé.

Quan va acabar de tallar totes les teles,

en Pere va dir:

Assentir amb el cap és pujar i baixar el cap per indicar que estàs d'acord amb alguna cosa que has vist o escoltat.

Pere Saputo:

- Doncs ara toca cosir.

Sastre:

- No, fill meu.

Ara toca menjar alguna cosa.

Que la teva padrina s'ha quedat sorpresa

de la teva habilitat amb les teles

i s'ha oblidat de donar-nos d'esmorzar.

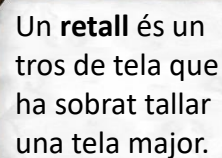
Padrina:

- Tens raó mestre sastre.

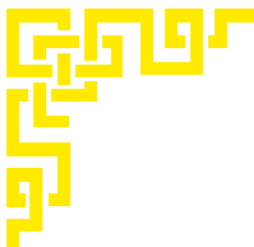
La padrina juntament amb la seva filla
es van anar a preparar l'esmorzar.
Ho van portar al saló perquè mengessin
el mestre Sastre i en Pere Saputo.
També van esmorzar el marit
i la filla de la padrina d'en Pere.

Durant l'esmorzar van parlar
de l'hàbil que era en Pere
i van conversar de bon humor.
Quan van acabar d'esmorzar,
es van posar a cosir.

En Pere li va demanar un didal al mestre sastre.
Se'l va posar al dit
però li queia tota l'estona.
Va decidir lligar-se el didal
amb un fil al voltant del dit.
Llavors, va agafar l'agulla,
un tros de fil curt i un **retall**.
Amb aquest fil tan curt,
no podia cosir res.

Un **retall** és un
tros de tela que
ha sobrat tallar
una tela major.

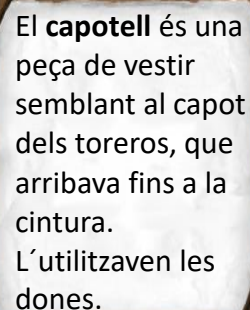
Però en Pere va estar durant tot el matí passant l'agulla amb el tros de fil pel retall fins l'hora de menjar. No cosia res, només practicava el moviment per cosir.

La seva padrina i la seva filla es reien a riullades al veure en Pere passant l'agulla durant tanta estona i tan ràpid per a no cosir res.

Va arribar l'hora de menjar i en Pere va baixar al menjador amb la resta de persones. Quan van acabar, en Pere es va posar a cosir el **capotell** de la nena.

Va cosir el cos i les mànigues i li va posar a sobre a la nena. El capotell li quedava molt bé. El mestre sastre i la padrina d'en Pere es van quedar encantats amb el resultat.

La nena estava molt contenta amb el seu nou capotell. Faltava cosir diverses coses al capotell, però en Pere no volia cosir-les.

El **capotell** és una peça de vestir semblant al capot dels toreros, que arribava fins a la cintura. L'utilitzaven les dones.

Pere Saputo:

- No cosiré el que falta perquè l'ofici de sastre no m'agrada. No és un ofici per a persones honrades com jo. És un ofici per a geperuts, coixos, Nans i **hermafrodites**.

Tot i que en Pere no volia ser sastre, a la seva casa cosia algunes coses per a ell i per la seva mare.

El diumenge va voler aprendre l'ofici de pellaire.

Al matí va anar a casa del mestre **pelleter**. Va aprendre a cardar la llana de les ovelles, primer tenia que **batollar** la llana, i després pentinar-la per a deixar la llana en molts fils.

A la tarda, va fer diversos vestits i molts ornaments per a peces de vestir fetes amb fil de llana.

A la nit, li va portar a la seva mare un vestit que havia fet amb la llana cardada com a prova d'haver après aquest ofici.

Hermafrodita significa que té els òrgans sexuals masculins i femenins. En aquesta frase, en Pere utilitza aquesta paraula per a insultar als homes que treballen de sastre perquè es considera un ofici

El **pelleter** és la persona que fabrica i ven peces de pell.

Batollar és donar cops amb una vara. Una vara és un pal llarg.

Pere Saputo:

- Ja sé treballar com a pellaire,
És un ofici sa i alegre
però no està ben valorat per la gent.
No m'agrada aquest ofici.

El dilluns, en Pere va anar al taller del fuster
i durant tot el dia va aprendre l'ofici.
A la nit, va portar a casa
un marc de finestra fet per ell.

Pere Saputo:

- L'ofici de fuster està bé
Però necessitaria 8 dies sencers
per aprendre bé l'ofici
i un mes per a practicar amb les meves mans.

Mare, mira a veure quins altres oficis
vols que aprengui.
Ja veus que, en poca estona,
puc aprendre qualsevol ofici.

Jo penso que aquests oficis i molts altres
els sabem fer tots els homes des que naixem.
Només fa falta veure com es fan les coses
i utilitzar les eines adequades.
I si no existeixen les eines,
només cal inventar-les.
Per últim, cal entrenar les mans i practicar molt.

Mare:

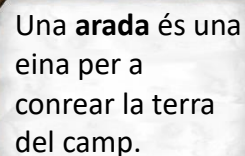
- Fill meu, jo ja sé el que vull
i el que no vull.
El que tinc clar,
és que l'ofici que tu escullis
estarà bé.

Tot el que tu facis
em semblarà que estarà ben fet,
perquè ets la persona més intel·ligent
de tot el poble.

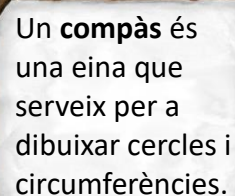
Pere Saputo:

- Llavors m'agradaria aprendre a dibuixar,
Avui he vist a la casa del carnisser
molts papers amb dibuixos de portes,
finestres, taules, **arades**, edificis,
rius, boscos i muntanyes.
M'han agradat molt.

Necessito que aneu a Huesca
i em compreu el que necessito.
Un llapis, dos **compassos**
i tot el que et diguin a la botiga
que fa falta per a dibuixar.

Una **arada** és una
eina per a
conrear la terra
del camp.

Un **compàs** és
una eina que
serveix per a
dibuixar cercles i
circumferències.

La seva mare va anar a Huesca i va comprar el que li va dir el seu fill.

En Pere va estar molts dies
dibuixant tot el que li venia de gust.

Va omplir, la seva habitació de dibuixos,
fins i tot va fer un **retrat** de la seva mare
i un altre de la seva padrina.

Un **retrat** és un
dibuix d'una
persona.

Els retrats eren tan bons
que la gent del poble, quan els veia,
reconeixia molt ràpid a les persones
que havia pintat.

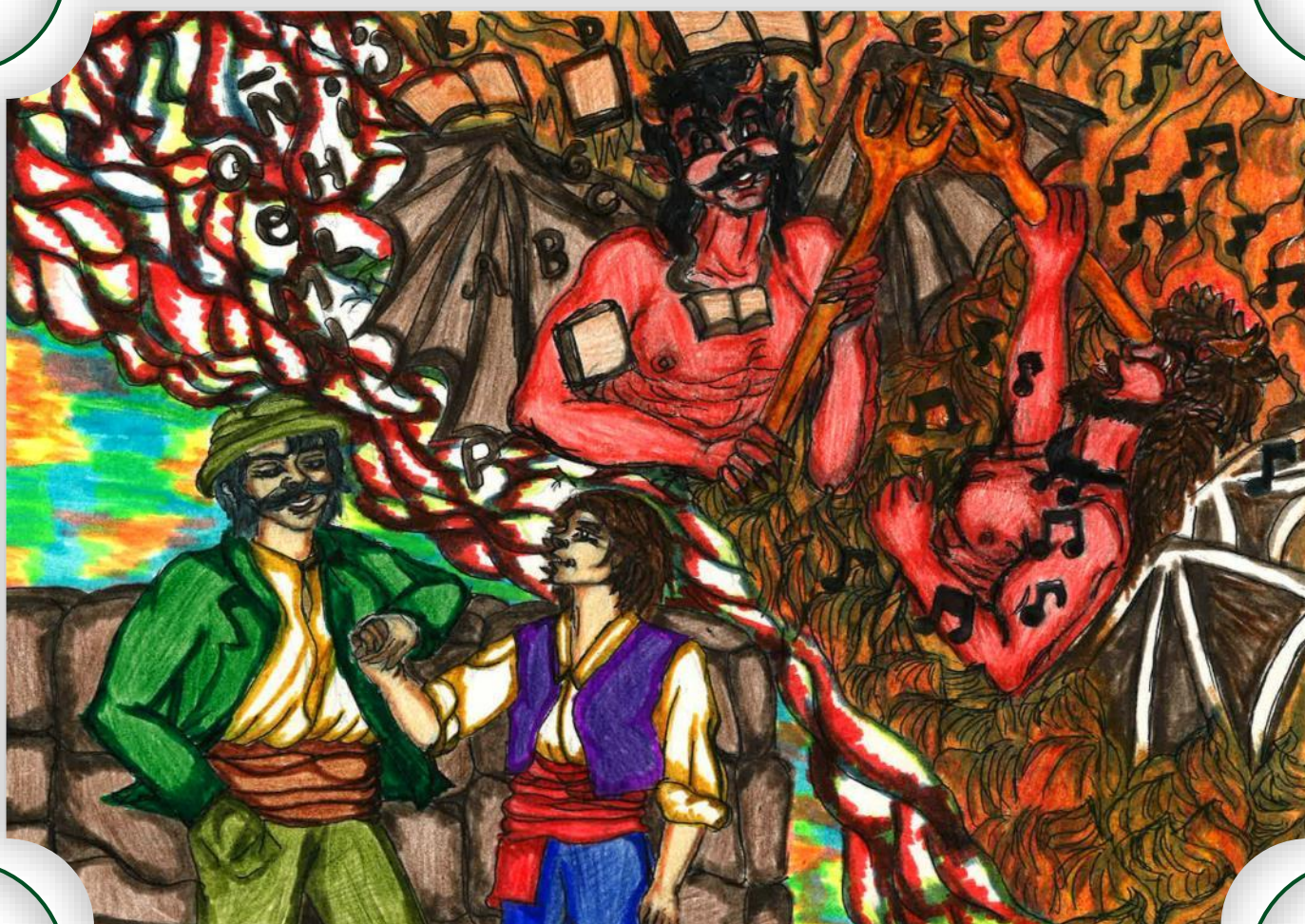
Informació de El Luisico:

Lorda Azufre de Huesca: Lorda Azufre
va ser un sastre d'Huesca que era molt famós
per ser un dels millors sastres.

Capítol 7

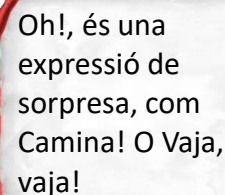
En Pere Saputo aprèn música

Braulio Foz:

- **Oh!** ¡Sí que aprenc ràpid aquest Pere!
Això ho estaràs pensant benvolgut lector
si has arribat a llegir fins aquí.
És normal que pensis això;
en Pere Saputo aprenia molt ràpid.

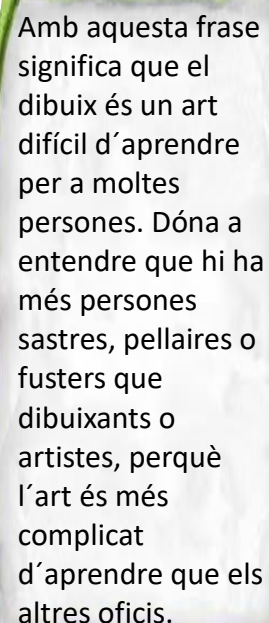
Oh!, és una expressió de sorpresa, com Camina! O Vaja, vaja!

Primer va aprendre l'ofici de sastre,
un treball d'artesania bàsic i senzill,
que li va ensenyar a fer vestits
per a homes i dones.

Després, va aprendre l'ofici de pellaire
una mica més complicat.

I després va aprendre l'ofici de fuster,
que és molt més difícil d'aprendre.

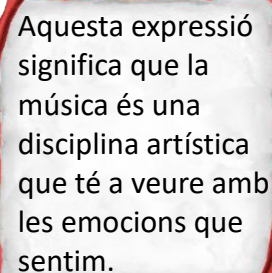
Però no només això
després va aprendre l'art del dibuix
que no és un ofici com els altres
i forma part de **l'ordre superior de les arts.**

Amb aquesta frase significa que el dibuix és un art difícil d'aprendre per a moltes persones. Dóna a entendre que hi ha més persones sastres, pellaire o fusters que dibuixants o artistes, perquè l'art és més complicat d'aprendre que els altres oficis.

I ara, benvolgut lector,
llegiràs com va aprendre en Pere
l'art de la música.

La música és un art baixat del cel
que **surt del cor de les persones.**

Aquesta expressió significa que la música és una disciplina artística que té a veure amb les emocions que sentim.

On anirem a parar?!

Això t'estàs preguntant benvolgut lector?

En Pere va rebre del **creador** el talent per poder aprendre totes aquestes arts i altres coses meravelloses que llegiràs en les següents pàgines.

Per això li van cognomenar Saputo, és a dir, savi.

Sense voler ofendre't, benvolgut lector, si en Pere hagués sigut com tu o com jo, no hauria escrit aquest llibre, perquè no hauria passat res tan interessant com la vida d'en Pere. Vinga, seguim amb la història

A Almudévar hi havia un **rector** que ningú sabia el seu nom i li van posar el **malnom** de **mossèn** Vivangüés. Aquest malnom li van posar perquè li agradava molt beure vi i cada vegada que bevia de bona qualitat, deia en veu alta: Viva Angüés!

La gent en escoltar-ho no sabia perquè deia això i un dia va explicar una graciosa **anècdota** que explicava perquè deia Visca Angüés!

Aquesta expressió és de sorpresa, semblant a la pregunta: I què més passarà?

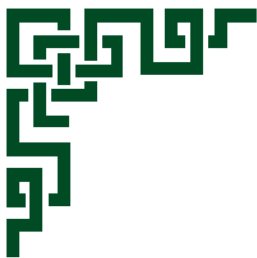
El **creador** es refereix a Déu segons la religió cristiana

Rector és la persona encarregada de fer missa a la parròquia

El **malnom** és un nom que es posa a les persones i és diferent al nom que es posa de naixement.

Mossèn és com es diu als capellans dels pobles a l'Aragó i a Catalunya.

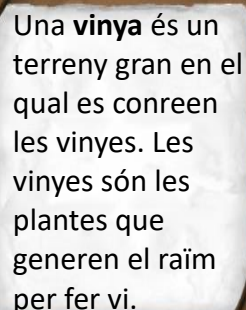
Explicar una **anècdota** és explicar una història o succés que ja ha passat.

Mossèn Vivangüés:

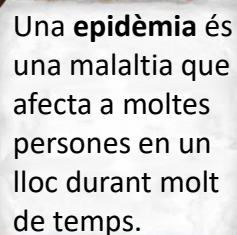
- Senyores i senyors!

Fa temps existien dos pobles
que es deien Bacués i Foces.
Els habitants d'aquests pobles
bevien molt vi,
perquè tenien les millors **vinyes**
de tot Aragó.
Bé... de tota Espanya
m'atreviria a dir.

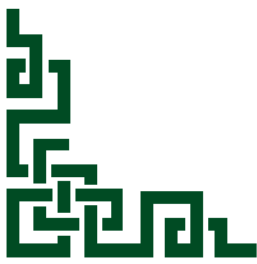
Una **vinya** és un terreny gran en el qual es conreen les vinyes. Les vinyes són les plantes que generen el raïm per fer vi.

Poc a poc, aquests pobles van desaparèixer.
Per culpa de les guerres,
les **epidèmies** i altres causes,
Bascués i Foces es van quedar sense habitants.
Però just abans de desaparèixer,
els habitants que quedaven a Bascués i Foces
van decidir repartir les seves terres i vinyes
entre els pobles que estaven més a prop.
Aquests pobles eren Angüés, Casbas i Ybieca.

Una **epidèmia** és una malaltia que afecta a moltes persones en un lloc durant molt de temps.

A Angüés li van deixar més de la meitat
de les vinyes de Bacués i Foces.
Angüés va ser el poble que més vinyes va aconseguir.
A Casbas i Ybieca els van donar menys terrenys per conrear.

Mosén Vivangüés:

- Angüés feia més i millors vins
que els pobles de Casbas i Ybieca.
I per això quan em bec un got gran
d'un bon vi que m'agrada,
dic en veu alta: Visca Angüés!
És el mateix que dir:
Visca el vi d'Angüés!

Tot i que el vi no sigui d'Angüés,
si que m'agrada molt,
dic això en veu alta
per dir que el vi és igual de bo
que el vi que es feia a Angüés.
Si em bec una copa de vi
i no dic això
és que el vi no és massa bo.

Les persones es reien
Després d'escoltar aquesta anècdota.
Llavors van decidir trucar a mossèn Vivangués.

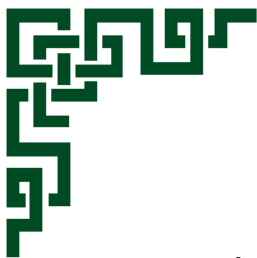
Mossèn Vivangüés tocava **l'orgue**
a l'església del poble.
No era un músic **virtuós**
però tocava bé l'orgue,
el **clau** i el **saltiri**.
Sabia llegir una mica el **breviari**
que estava escrit en llatí.

L'**orgue** és un instrument de teclès que es toca en les esglésies i catedrals. És com un piano molt gran amb tubs i pedals.

Una persona **virtuosa** és una persona que sap fer alguna cosa molt bé.

El **clau** o clavecí és un instrument musical semblant a un piano.

El **saltiri** és un instrument de corda que es toca amb les mans o colpejant amb algun objecte.

A la cerimònia de la missa
era el rector més llest de tots.
Tot i que no entenia les oracions
que es deien en llatí
era un noi molt curiós
i preguntava sense dubtes al capellà
al qui respectava molt
perquè estava llicenciat a Huesca
i era el més savi de tots.

Mossèn Vivangués:

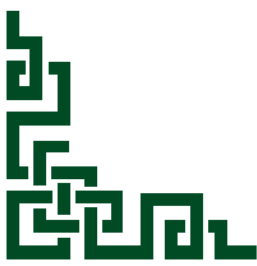
- Llevat al senyor capellà,
**a la resta me'ls passo
per sota de la cama.**

Aquesta expressió s'utilitza per menysprear a les altres persones. En aquest cas, Mossèn Vivangüés vol dir que és millor que la resta de rectors, perquè és el més llest.

Mossèn Vivangüés era una mica orgullós,
però també era hàbil,
un poc **ingenu** i bona persona.
A vegades s'emportava en Pere a casa seva
per donar-li lllaminadures.

Una persona **ingènua** és una persona que fa alguna cosa sense creure en la maldat de les persones.

Un dia, mossèn Vivangüés va convidar en Pere a menjar unes avellanes que tenia a casa.
El nen mentre se les menjava,
va veure el clau en un racó de la casa.

Pere Saputo:

- Mossèn toca una mica de música, si us plau.

Mossèn Vivangüés es va asseure

i va començar a tocar el clau.

Tocava una melodia tan alegre

que en Pere va començar a moure el seu cos sense poder evitar-ho.

En Pere li encantava el que escoltava

i mentre ballava i picava de mans, deia:

Pere Saputo:

- Ea, Ea!

Quan va acabar de tocar, en Pere li va preguntar.

Pere Saputo:

- Què és aquesta música?

Mossèn Vivangüés:

- És música moderna, nova.

L'anomenen **ball gitano**.

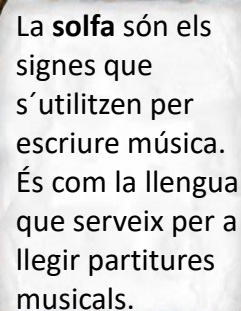
Fa poc que els compositors de música

l'han escrit en **solfa**.

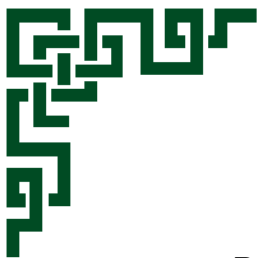
És una música molt interessant.

Puc tocar aquesta melodia

durant tres dies seguits, sense parar.

La **solfa** són els signes que s'utilitzen per escriure música. És com la llengua que serveix per a llegir partitures musicals.

Pere Saputo:

- Vull aprendre a tocar aquesta música.
Vaig a aprendre a llegir solfa.

Mossèn Vivangüés:

- Ai, nen, nen! No saps el que dius.
Aprendre solfa!

Pere Saputo:

- Què passa?
És molt difícil aprendre a llegir solfa?

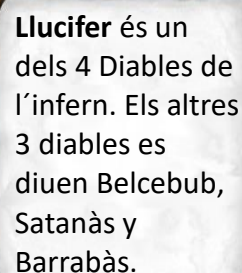
Mossèn Vivangüés

- Molt, molt, moltíssim i molt més que moltíssim.
És tan difícil d'aprendre la solfa,
que ni els dimonis volen aprendre-la.
Ja veuràs, et vaig a explicar una història.

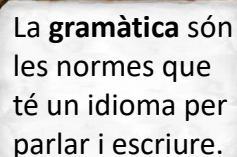
Fa molt de temps, al palau de **Llucifer**,
es van reunir tots els dimonis de l'infern,
per a decidir què era més difícil d'aprendre:
la solfa o la **gramàtica**.

Uns deien que era més difícil aprendre la solfa,
altres deien que la gramàtica era més complicada.

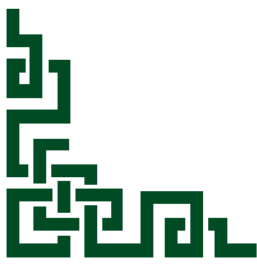
Com que no es posaven d'acord, dos diables joves i presumits
van dir que anaven a pujar al món
per fer-se passar per dos homes
i comprovar que era més difícil.

Llucifer és un dels 4 Diables de l'infern. Els altres 3 diables es diuen Belcebub, Satanàs y Barrabàs.

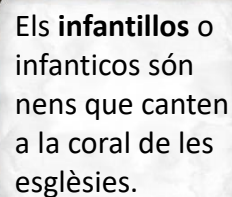
La **gramàtica** són les normes que té un idioma per parlar i escriure.

Mosén Vivangüés:

- Un dels diables es va fer passar per **infantillo** per aprendre la solfa en una església i l'altre va acabar com a estudiant en una escola de gramàtica.

Els **infantillos** o **infanticos** són nens que canten a la coral de les esglésies.

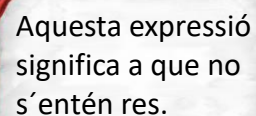
Als 3 mesos d'arribar al món, els diables es reuniren per parlar.

Diable infantillo:

- Com vas amb la gramàtica?

Diable estudiant de gramàtica:

- Malament... només veig **fum i tenebres**. I tu, com vas amb la solfa?

Aquesta expressió significa a que no s'entén res.

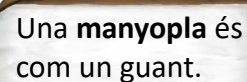
Diabla infantillo:

- Doncs jo no veig ni fum ni res...

No entenc res.

Per aprendre la solfa,
m'he posat una **manyopla**

i a cada dit,
estan escrits els noms
de cada nota musical.

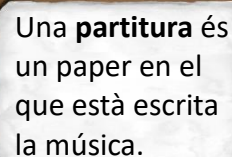
Una **manyopla** és
com un guant.

I vaja noms!

Alguns semblen noms de dimonis.
Me'ls tinc que aprendre de memòria.

Després ens fan llegir **partitures**
que no entenc res del que hi ha escrit
i em passo tot el dia cantant.

I quan desafino o canto malament alguna nota...
PUM! Em donen una galtada.

Una **partitura** és
un paper en el
que està escrita
la música.

I és igual que plori o que rigui,
tinc que seguir cantant.

Ja no em queda paciència
i no aguanto més.

Diable estudiant de gramàtica:

- Jo també estic fart!

Cremaria tots els llibres.

Però si ens rendim

i baixem a l'infern tan aviat

la resta de diables es riuran de nosaltres.

Si et sembla, anem a aguantar una mica més.

Suposo que al principi és el més dur,

però, poc a poc, ens semblarà tot

més fàcil d'entendre.

Mosén Vivangüés:

- Van passar 6 mesos i els diables decidiren tornar a quedar per parlar.

Diable infantil·lo:

- ¡No aguanto més!

Jo abandono.

M'és igual que es riguin de mi.

Me'n torno a l'infern.

Diable estudiant de gramàtica:

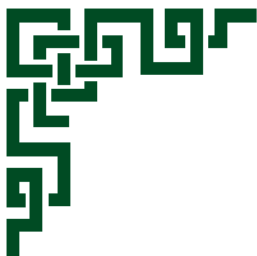
Doncs no t'aniràs sol.

Jo també abandono.

Que els homes es quedin
amb la solfa i la gramàtica.

Quin turment!

Aquesta expressió significa que és molt difícil estudiar música i gramàtica.

Mosén Vivangüés:

- ¿Has vist Pere?

Ni els diables van poder aprendre la solfa.

Així que fixa't si és difícil aprendre música.

En Pere estava impressionat per la història dels diables que no van poder amb la solfa.

Pere Saputo:

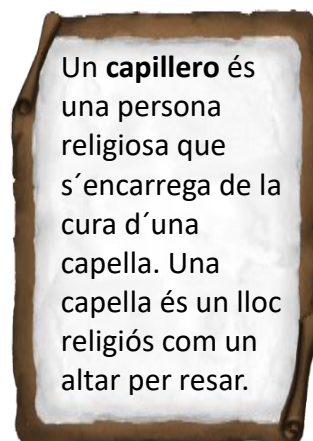
- I tu, vas aprendre la solfa?

Mossèn Vivangüés:

- Doncs és clar.

¿No veus que toco l'òrgue?

Em vaig passar 12 anys a la catedral de Huesca com a infantet i **capillero** estudiant tota l'estona la solfa.

Pere Saputo:

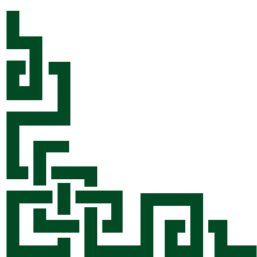
- I vas aprendre gramàtica?

Mossèn Vivangüés:

- També vaig aprendre Gramàtica.

¿No veus que soc molt llest?

Mossèn Vivangüés mentia, no havia après gramàtica, però no li ho va dir a en Pere.

Pere Saputo:

- Llavors, ets més llest que dos diables junts.

Mossèn Vivangüés es va posar a riure a l'escoltar això.

Encara no sabia si el nen

deia això dels diables amb una mica de malícia.

Ell era el rector i feia coses bones

i els diables feien coses dolentes.

Que en Pere li comparés amb dos diables

no sabia si era una cosa bona o dolenta.

Però no va dir res.

Pere Saputo:

- M'ensenyas la manyopla
amb la que vas aprendre la solfa?

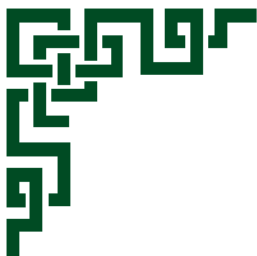
Mossèn Vivangüés va treure la manyopla de la solfa

i la hi va ensenyar a en Pere.

Als dits estaven escrits els noms de les notes:

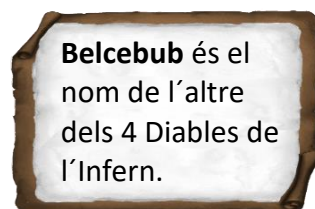
- **A – la – mi – re**
B – fa – b - mi
C – sol – fa – ut
D – la – sol – re
E – la – mi
F – fa – ut
G – sol – re – Ut

Pere no entenia res.

Pere Saputo:

- Sí que semblen noms de dimonis!
De fet, algun s'assembla a **Belcebub**.
Però fa falta estudiar la solfa amb la manyopla
per tocar música?

Mossèn Vivangüés no sabia que respondre a la pregunta i com en Pere no li agradava perdre el temps, es va acomiadar del rector i va marxar de la casa.

Quan va sortir al carrer,
va escoltar el so d'un violí
que mossèn Vivangüés tocava des de la casa.

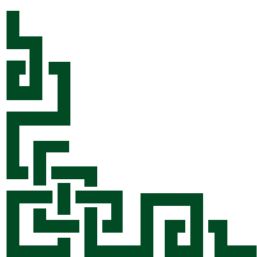
Escoltava les notes de la melodia
mentre pujava les escales
fins a la casa del rector.
Va obrir la porta i li va dir:

Pere Saputo:

- Has d'ensenyar-me a tocar el violí.

Mossèn Vivangüés:

- No. Res d'això.
No pots aprendre a tocar el violí.
Primer has d'aprendre la solfa amb la manyopla
i aprendre a cantar les notes musicals.

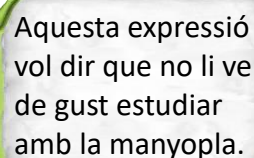

Pere Saputo:

- No em ve de gust aprendre música amb la manyopla i no vull cantar les notes.
Aprendré a tocar el violí sense estudiar la solfa.

Sobretot, **la manyopla ni veure-la.**

No m'én marxo de casa teva fins que m'hagis ensenyat a tocar el violí.
Estudiaré, encara que em costi una setmana!

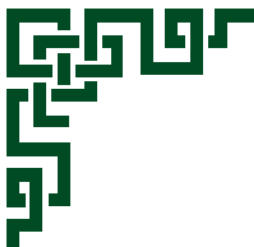

Aquesta expressió vol dir que no li ve de gust estudiar amb la manyopla.

Mossèn Vivangüés:

- Una setmana diu!
Començar a tocar un instrument sense haver estudiat la solfa durant mesos o anys, és impossible.

El rector es reia del que escoltava, però en Pere insistia a aprendre a tocar el violí. Si hagués sigut una altra persona, el rector ja hauria aconseguit que s'anés de casa, però en Pere era un nen que insistia molt quan volia alguna cosa. Així el rector va començar a ensenyar a tocar el violí a en Pere.

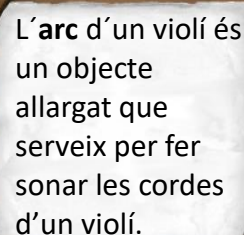

Li va ensenyar a agafar el violí
i a posar els dits sobre les cordes
Amb l'**arc** va començar a fregar les cordes
recolzades en el **diapasó** del violí
durant una hora seguida.

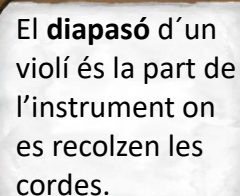
Feia un so **grinyolant**,
com si fossin grunyits;
però en Pere no es va desaminar
i va tornar a casa del rector
a practicar amb el violí
durant tota la tarda sencera.

I així va estar dos dies més,
per als matins i per les tardes,
practicant amb el violí.
El tercer dia, en Pere li va demanar al rector
emportar-se el violí a casa seva per practicar.
Mossèn Vivangüés va acceptar la proposta
i en Pere se'l va emportar a casa seva.

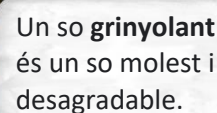
En Pere va començar a practicar violí a la seva casa.
Tancava les finestres de la seva habitació.
perquè no hi hagués **eco**
i el violí sonés millor.
La primera setmana practicava 7 hores al dia amb el violí.
Quan descansava, es posava a dibuixar.

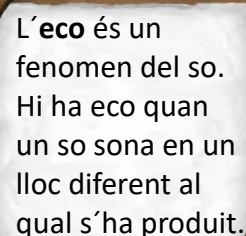
L'**arc** d'un violí és
un objecte
allargat que
serveix per fer
sonar les cordes
d'un violí.

El **diapasó** d'un
violí és la part de
l'instrument on
es recolzen les
cordes.

Un so **grinyolant**
és un so molest i
desagradable.

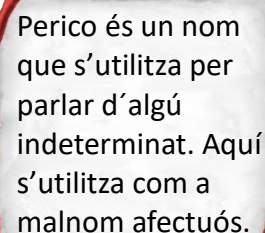
L'**eco** és un
fenomen del so.
Hi ha eco quan
un so sona en un
lloc diferent al
qual s'ha produït.

Quan va passar una setmana,
el nen va anar a casa del rector.
En Pere tocava amb el violí les melodies
que escoltava cantar a Mossèn Vivangüés.
Tocava molt bé i bastant afinat.

Mossèn Vivangüés:

- Sense dubte, **Perico**
ets més astut que els dos diables
que no van poder amb la solfa i la gramàtica.

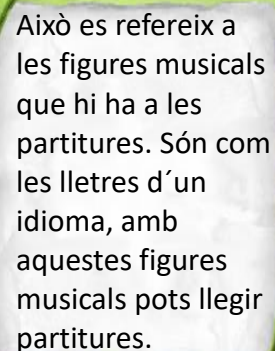
Perico és un nom
que s'utilitza per
parlar d'algú
indeterminat. Aquí
s'utilitza com a
malnom afectuós.

Pere Saputo:

- Tinc un dubte.
Què són aquests **punts amb cua i creus**
que hi ha en aquests papers que anomenes partitures?

Mossèn Vivangüés:

- Bé, t'ho vaig a explicar
però em portarà temps.

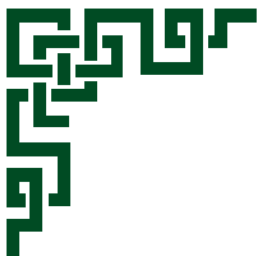

Això es refereix a
les figures musicals
que hi ha a les
partitures. Són com
les lletres d'un
idioma, amb
aquestes figures
musicals pots llegir
partitures.

El rector li va explicar a en Pere el que li demanava.
En Pere amb el seu quadern, prenia anotacions
de les coses més importants.

Després de l'explicació en Pere li va demanar al rector
una classe pràctica amb el violí
per aprendre millor a llegir les partitures.

Després de la classe es va anar a practicar.

Va passar altres 8 dies estudiant sense parar
i va tornar a casa del rector
perquè li donés una altra classe.

Després va estar 3 mesos practicant
i estudiant concentrat amb molta dedicació.

Després d'aquests mesos d'estudi,
va tornar a casa del rector per a tornar el violí,
però abans de tornar-lo,
en Pere va tocar una mica perquè l'escoltés.

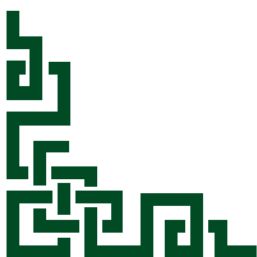
Mossèn Vivangüés:

- Mare meva!
Per a tocar el violí com tu,
jo em vaig passar 4 o 5 anys estudiant.
És el que sol fer falta
per aprendre a tocar el violí.
I tu, mira't, en diversos mesos
ho has aconseguit.
Això és un miracle!

Després de parlar,
es van posar a tocar junts una **sonata**.
En Pere tocava el violí
i mossèn Vivangüés el clau.

Una **sonata** és
una composició
musical per a un
o més
instruments.

Mossèn Vivangüés:

- Ets el millor violinista del món!
Toques el violí molt bé,
segur i ferm, expressiu
i amb un so alt i de qualitat.

En Pere sabia que el rector
també tocava la viola de mà i la flauta.
Tot i que tocava poc i malament.

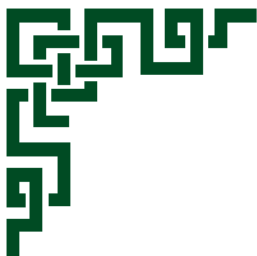
Pere Saputo:

- M'agradaria aprendre a tocar
la viola de mà i la flauta.
Mossèn Vivangüés,
em podeu ensenyar?

Mossèn Vivangüés:

- Fill, alguna cosa s'ha de tocar.
Però no m'atreveixo a ensenyar-te.
Són instruments que no domino.
Però et puc explicar com es toca
i donar-te alguns consells.

Amb l'astut que ets i practicant molt,
segur que tu sol aprens a tocar-los.

El rector va explicar en Pere el més important de cada instrument per fer-los sonar.

En Pere escoltava atent totes les explicacions i prenia anotacions del més important.

Mossèn Vivangüés:

- Ja t'he explicat el més important.
Ara, camina amb Déu
i fes-me veure un altre miracle.

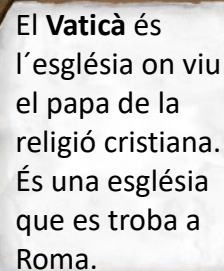
En Pere es va anar amb els instruments a estudiar i practicar a casa seva.

Als 15 dies, el rector i en Pere van decidir fer un concert a l'església.

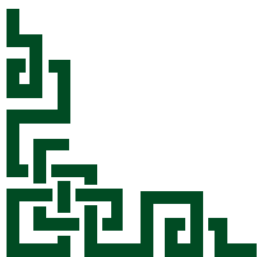
Van avisar a la mare d'en Pere, al capellà, al justícia, a la padrina d'en Pere i a la seva filla i algunes persones més del poble, excepte al gentilhome de la cantonada.

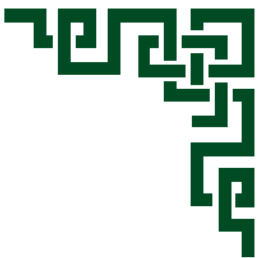
La gent que va anar al concert va sortir molt contenta i meravellada.

Els havia semblat estar escoltant música en el **Vaticà** o a la Catedral de Huesca.

El **Vaticà** és l'església on viu el papa de la religió cristiana. És una església que es troba a Roma.

El capellà, al sortir del concert,
va parlar amb mossèn Vivangüés
sobre els instruments.

Capellà:

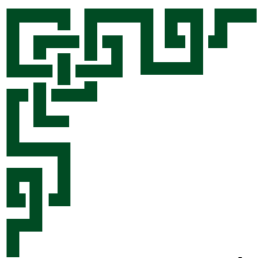
- Mossèn Vivangüés, s'han de comprar més instruments perquè en Pere pugui tocar-los sempre que vulgui.
Anem a demanar els millors instruments a Zaragoza i Barcelona.
Fins que arribin,
si us plau, presta els teus a en Pere
perquè segueixi tocant i practicant.

Mossèn Vivangüés:

- Molt bé. Així ho farem.

Van passar uns dies,
van arribar els instruments al poble.
En Pere va retornar al capellà els seus
i van decidir fer un altre concert.
Però aquest cop, el concert
va ser a la casa de la seva padrina.

La seva padrina, que estimava molt al seu fillol Pere,
va servir molt menjar que estava molt bo.
Hi havia més gent que en el concert de l'església.
En Pere i mossèn Vivangüés van tocar molta música,
inclosos els balls del **canari** i del gitano
que estaven de moda.

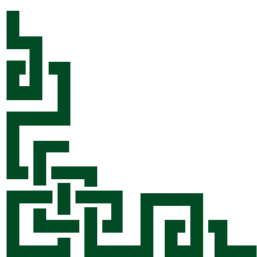
Just quan va acabar el concert,
la padrina d'en Pere va treure dos **bust**
petits i blancs fets per en Pere.
Els busts eren de la mare i la padrina d'en Pere,
les dues primeres persones que va dibuixar amb llapis.

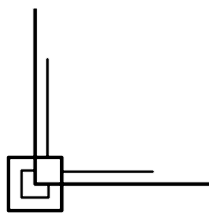
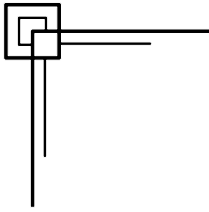
Un **bust** és una
escultura del
cap d'alguna
persona.

Les persones que van veure els bust
es van quedar **bocabadades**,
ploraven d'alegria per les coses meravelloses
que feia el nen Pere.

Una persona està
bocabadada
quan es queda
sorpresa per
alguna cosa. Que
no es creu el que
està veient.

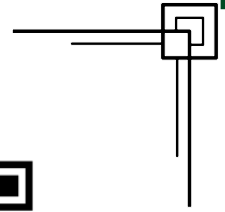
Tots van felicitar a la mare d'en Pere,
per tenir un nen de 12 anys amb tantes habilitats
que l'esperava un futur d'èxits.

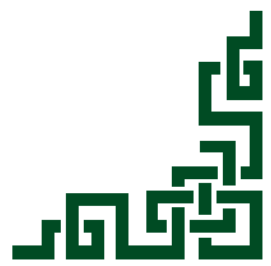
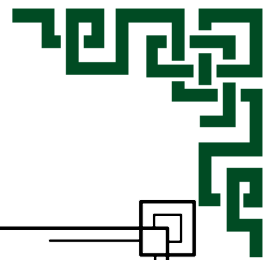
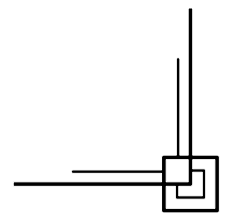
Curiositats del capítol:

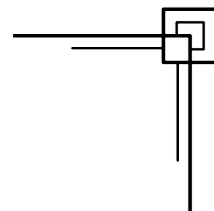
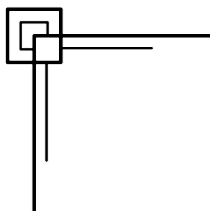
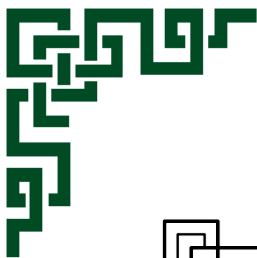
[Pàgina web de l'Ajuntament d'Angüés](#)

[Disc de música Pere Saputo:](#)

L'Orquestina del Fabirol va gavar un disc sobre La Vida d'en Pere Saputo. La cançó "Vivangüés" està inspirada en aquest capítol.

Informació de El Luisico:

Breviari: El breviari és un llibre en llatí que mostra les obligacions que s'han de tenir en cerimònies religioses.

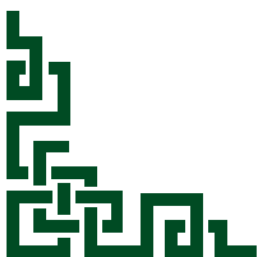
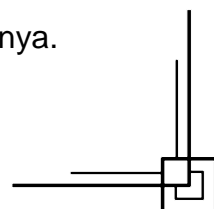
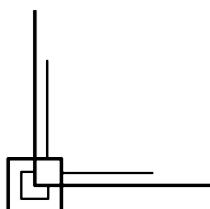
Ball del gitano: El ball de gitano era un ball que s'ha anat transformant en el que ara coneixem com fandango.

És un ball espanyol animat i molt mogut.

Notes musicals: Els noms de les notes musicals venen de les síl·labes inicials de l'Himne a Sant Joan Baptista escrit pel monjo Paulus Diaconus. Actualment, les notes musicals tenen aquests noms: Do – Re – Mi – Fa – Sol – La – Si.

Ball del canari: El ball del canari era un ball que s'ha anat transformant en el que ara coneixem com la Jota.

Un ball i un cant popular en moltes parts d'Espanya.

Capítol 8

**En Pere Saputo,
el nen més valent i
generós.**

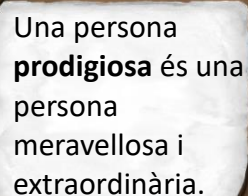

Braulio Foz:

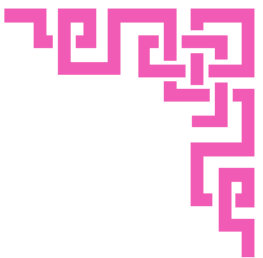
- Fàcil d'entendre és l'ésser humà.
És un ser viu que sol imitar el que veu.
A vegades, imitem a persones
que fan coses bones i són respectades.
I altres vegades, imitem a persones
que fan coses que no són tan bones.
Com som nens o nenes imitem tot el que veiem.

En Pere Saputo era un nen **prodigiós**
molt estimat per tota la gent del poble.
Però algunes coses que feia,
podia posar en perill a les altres persones.
Els nens i nenes d'Almudévar,
imitaven a en Pere quan pujava corrent
per les teulades de les cases.
Molts nens i nenes van sofrir accidents
al caure de les teulades imitant a en Pere.

Una persona
prodigiosa és una
persona
meravellosa i
extraordinària.

Però tot el món sap
que els nens i nenes de 4 o 5 anys
fan entremaliadures tota l'estona
i no poden saber
quan aniran a fer una entremaliadura
que pot ser perillosa.
Per això cap pare ni mare
va culpar a en Pere per l'accident
dels seus fills o filles

Un diumenge a la tarda
en Pere es trobava amb altres nois

llençant al cant en un camp.

En el camp del costat
hi havia un grup de noies cantant
i ballant donant salts.

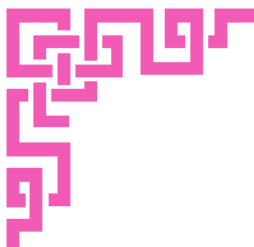
De cop i volta, les noies van deixar de cantar
i es van anar corrent en direcció al poble.
En Pere i els altres nois,
van escoltar a una noia plorant i demanant ajuda.
En Pere i els altres nois van córrer ràpid al lloc
on es trobava aquesta noia.

La noia que plorava era la minyona
del Gentilhome de la plaça.
Estava agenollada al costat
d'una altra noia tombada a terra.

La noia tombada a terra era l'Eulàlia
la filla del Gentilhome de la Plaça,
de 9 o 10 anys d'edat.

Minyona:

- Si us plau ajudeu-me!
l'Eulàlia es trobava a la teulada d'aquest paller.
s'ha ensopegat i s'ha caigut aquí.
El seu cap ha xocat contra aquestes pedres.
Crec que està morta!

Els nois, a l'escoltar la paraula morta,
van sortir corrent del camp cap el poble.
En Pere es va quedar amb la minyona plorant
i l'Eulàlia tombada al terra.

Minyona:

- Ai Déu Meu, que no es morí!
Que no li passi res dolent
o no sé el que em faran els seus pares.

Mentre la minyona **pregava**
a tots els sants i verges que coneixia
perquè la nena no morís,
en Pere va començar a **reanimar** a l'Eulàlia.

En Pere mai havia reanimat a ningú
però ho havia vist fer al poble
a persones que es desmaiaven,
i en Pere va imitar el que recordava.

Poc a poc, la nena va començar a **tornar en sí.**
L'Eulàlia es queixava del dolor al cap
i cridava com si s'hagués trencat els ossos.
Es va anar corrent a casa dels seus pares
plorant i **maleint** a l'Eulàlia.

En Pere es va quedar sol amb la nena.

Pregar és
demanar alguna
cosa de manera
inesperada.

Fer una
reanimació és fer
que una persona
recuperi el
coneixement.
També serveix
perquè una
persona pugui
respirar amb
normalitat o que
el seu cor no
s'aturi.

Tornar en sí, és
una expressió que
en aquesta frase
significa despertar-
se i recuperar el
coneixement.

Maleir és desitjar
alguna cosa
dolenta a una
altra persona.

Pere Saputo:

- Eulàlia, tenim que anar al poble.
Vaig a ajudar-te perquè t'aixequis.

En Pere la va agafar amb molt de compte
per no fer mal a la nena.

L'Eulàlia tenia un braç trencat,
una bretxa al cap
i el cos amb **marcadures**.

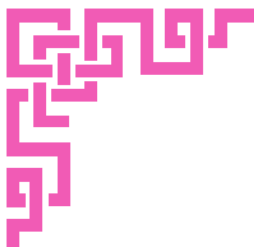
Una **marcadura**
és una ferida a la
pell.

Van caminar cap el poble,
molts veïns i veïnes
es van quedar mirant a en Pere i l'Eulàlia
que es dirigien a la casa
del Gentilhome de la cantonada.

Quan van arribar a la casa,
els pares de l'Eulàlia no estaven,
però van trigar poc en arribar.
Els pares estaven passejant
i la notícia de la seva filla ferida
la van saber molt ràpid.
Van trucar al metge del poble.

Van pujar a la nena a la seva cambra
i el metge va començar a atendre-la.
Mentrestant el metge curava les ferides,
la mare no parava de plorar i **lamentar-se**.

Quan una
persona es
lamenta significa
que està trista
per alguna cosa
que ha passat.

El metge va finalitzar de curar a la nena
i se'n va anar de la casa.

El pare de l'Eulàlia, el gentilhome de la cantonada,
va mirar a en Pere i llençant-se a plorar li va agrair
el que havia fet.

Gentilhome de la cantonada:

- Gràcies Pere.
Has salvat a la meva filla.
Quan necessitis alguna cosa, demana-me-la,
aquí tens la teva casa.

Si us plau, no t'oblidis de la meva petita Eulàlia
vine a veure-la per a donar-li forces
mentre es recupera al llit.

Pere Saputo:

- Està bé, aniré a veure a l'Eulàlia
Mentre es recupera. Gràcies.

En Pere es va netejar la sang
que tenia a les mans i en la seva roba
mentre la mare de l'Eulàlia plorava i cridava.

Mare de l'Eulàlia

- Ai, sang de la meva filla!
Ai, sang de la meva filla!

Va acabar de rentar-se i es va acomiadar.

En Pere va anar a veure l'Eulàlia tots els dies
mentre la nena es recuperava al llit,
En pocs dies, es va recuperar per complet
i en Pere va deixar de visitar-la a la seva casa.
En Pere només anava a veure-la per la promesa
que li va fer al Gentilhome de la cantonada.

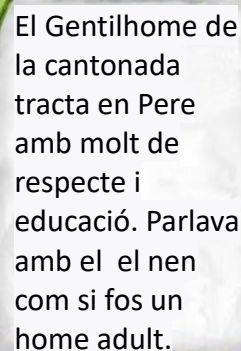
Van passar 4 dies sense que en Pere visités a l'Eulàlia
i el Gentilhome va decidir anar a la casa d'en Pere.
Va trucar a la porta de la casa
i li va obrir en Pere Saputo.

Gentilhome de la cantonada:

- Bon dia **Senyor Pere.**

Vinc a donar-te les gràcies una altra vegada
per tot el que has fet per la meva filla.
Et vas comportar com un cavaller.

L'Eulàlia la meva filla, vol que tornis a visitar-la.
Bé, la veritat es que la meva dona i jo,
també volem que vinguis a casa.
Per a nosaltres serà un honor rebre't.

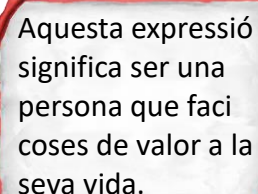
El Gentilhome de la cantonada tracta en Pere amb molt de respecte i educació. Parlava amb el nen com si fos un home adult.

Gentilhome de la cantonada:

- Pere, tinc que confessar-te alguna cosa.
Recordes, que un cop li vaig dir a la teva mare un consell sobre com criar-te?
No volia dir-ho amb mala intenció,
si no perquè fossis un **home de profit.**

Ja eres un nen responsable i bo!
Jo no ho sabia i no ho veia.
Perdona'm si et vaig ofendre a tu o a la teva mare.

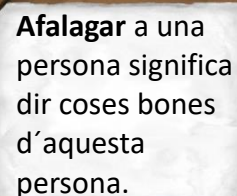
Aquesta expressió significa ser una persona que faci coses de valor a la seva vida.

Pere Saputo:

- Gràcies per la teva sinceritat.
No fa falta que em donis les gràcies per ajudar a la teva filla Eulàlia.

Em sento molt agraït per ser un convidat a casa vostra.
Tornaré encantat a casa seva per a visitar a l'Eulàlia.

Abans de marxar, en Pere i el Gentilhome, van estar una estona més **afalagant-se.**

Afalagar a una persona significa dir coses bones d'aquesta persona.

El dia següent, en Pere va anar a visitar a l'Eulàlia.
I així tots els dies durant molt de temps,
En Pere va tornar a veure a la nena.
Es van fer molt amics.
La seva amistat era molt gran,
que amb el pas dels anys
es va convertir en **alguna cosa més que amistat.**

Aquesta expressió significa que en Pere i l'Eulàlia van tenir una relació amorosa.

Estava clar que en Pere era un noi valent,
Però també era un noi molt generós.
A vegades massa generós.
Tot el que tenia, solia regalar-ho
als nens i nenes del poble.

A la gent pobre els hi donava tot el que podia,
fins i tot es treia la seva roba
per donar-se-la quan feia fred.

Un dia la seva mare
que estava preocupada
perquè el seu fill regalava tot el que tenia,
li va dir que tenien que parlar.

Mare:

- Fill meu, estic preocupada.
A vegades ets massa generós.

Pere Saputo:

- Però mare, ser generós és molt important a la vida. Encara no som gent rica, hem de compartir el que tenim perquè això ho fan les bones persones.

Les persones generoses i bones són les que coneixen a Déu i gaudeixen del bo de la vida. Si us plau, mare deixa'm ser generós, perquè aquest món necessita bona gent.

Informació del Luisico:

Llençar al cant: El llençament al cant era un joc que consistia en llençar pedres el més lluny possible. La persona que arribava més lluny, guanyava.

Capítol 9

En Pere Saputo,
el nen que va pintar la capella
de la Mare de Déu de la Corona

Braulio Foz:

- **Escolta!** Quina meravellosa **ermita** té la gent d'Almudévar!

A Almudévar hi ha una muntanya.

Just a la punta d'aquesta muntanya

hi ha una ermita que mira cap la ciutat de Zaragoza.

L'ermita s'anomena Nostra Senyora de la Corona.

Abans d'aquesta ermita hi havia un castell.

La gent d'Almudévar volia millorar l'ermita

i van decidir pintar la seva **capella**.

Van contractar a Raimundo Artigas,

un famós pintor de Huesca

que va demanar 300 **lliures jaqueses**

per pintar la capella.

Les persones de l'ajuntament d'Almudévar

li van dir que tenia que pintar **parres** i ocells

i el que ell volgués.

Raimundo Artigas era un home gran

amb el coll llarg, la pell seca i la barba blanca.

També tenia fama de tenir molt mal geni.

En Pere Saputo es va assabentar

de que el mestre Artigas

venia a Almudévar a pintar la capella i se'n va alegrar molt.

En Pere era bo pintant però no sabia com barrejar colors.

Així que va pensar en aprendre tot això amb l'ajuda del mestre

Artigas.

Escolta! està escrit com una expressió per a captar l'atenció d'una altra persona.

Una **ermita** és una església petita que es troba a fora d'un poble o duna muntanya.

La **capella** és un indret d'una església que serveix per a resar.

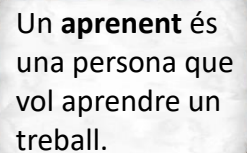
Les **lliures jaqueses** eren les monedes que s'utilitzaven abans. Com les pessetes o els euros.

Una **parra** és una planta que creix a les parets o s'embulla a altres arbres o suports. El fruit de la parra és el raïm.

El dia que va arribar el mestre Artigas a Almudévar, en Pere va anar a parlar amb ell.

Pere Saputo:

- Mestre Artigas, vull ser el seu **aprenent** mentre pintes la capella de la nostra ermita.

Un **aprenent** és una persona que vol aprendre un treball.

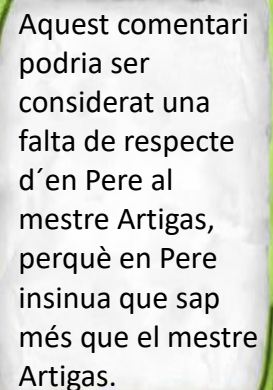
Mestre Artigas:

- No vull tenir un aprenent.

En Pere, que no s'acostumava a acceptar un no per resposta, li va suplicar diverses vegades al mestre Artigas que l'acceptés com a aprenent. Però el mestre Artigas continuava dient que no.

Pere Saputo:

- **Mestre Artigas, vaig a ser el seu aprenent, vulguis o no vulguis i sinó, seré jo el vostre mestre.**

Aquest comentari podria ser considerat una falta de respecte d'en Pere al mestre Artigas, perquè en Pere insinua que sap més que el mestre Artigas.

El mestre Artigas es va sorprendre a l'escoltar això. Va pensar un moment abans de respondre a en Pere.

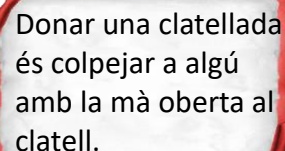
Mestre Artigas:

- Està bé. T'admeto com a aprenent.
Alguna cosa em diu que tinc que ser el teu mestre...
Però tens que entendre una cosa.
Tu sempre seràs l'aprenent
perquè saps menys que jo,
és igual que pintis millor que **Miguel Ángel**,
jo seré sempre el mestre perquè per a pintar bé,
tenen que passar molts anys
i jo sóc més gran que tu i més vell.

La gent que havia escoltat la conversa,
va admirar la resposta tan amable
del mestre Artigas al comentari d'en Pere.

En Pere i el mestre Artigas van començar a pintar.
El primer que van fer va ser preparar els colors
i aprendre a barrejar uns colors amb uns altres.
En Pere preguntava tota l'estona els dubtes que tenia.
El mestre Artigas interrompia el que estava fent
per a contestar a en Pere.

A vegades li contestava de bones maneres,
altres vegades li contestava de males maneres
i en alguna ocasió no li contestava
o li **donava una clatellada** a en Pere
perquè deixés de parlar.
Tot i així, en Pere no callava
i seguia preguntant dubtes que tenia.

Donar una clatellada
és colpejar a algú
amb la mà oberta al
clatell.

Quan tenien preparats els colors,
començaren a pintar la part dreta de la capella.
El mestre Artigas va pintar un arbre amb una parra
i molts ocells menjant-se els raïms.
A la punta d'una branca de la parra
va dibuixar un corb posat a sobre.

Pere Saputo:

- Mestre Artigas,
Puc dir-te alguna cosa sobre la pintura?

Mestre Artigas:

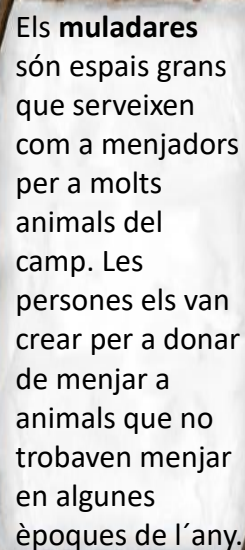
- Està bé Pere.
Què has de dir de la meva pintura?

Pere Saputo:

- Has pintat un corb a la parra,
però els corbs solen anar als **muladares**
No és normal veure un corb a una parra...

Mestre Artigas:

- Com t'atreveixes a criticar la meva pintura?
Segueix molent colors i calla't!

Els **muladares** són espais grans que serveixen com a menjadors per a molts animals del camp. Les persones els van crear per a donar de menjar a animals que no trobaven menjar en algunes èpoques de l'any.

El mestre Artigas estava de molt mal geni
pel que li havia dit en Pere
i van estar una estona sense parlar,
cadascú centrat en la seva tasca.
Però en Pere va tornar a interrompre al mestre.

Pere Saputo:

- Puc dir-te una altra cosa de la pintura?

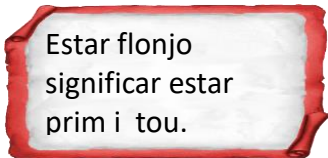
Mestre Artigas:

- No!
Calla't!

Pere Saputo:

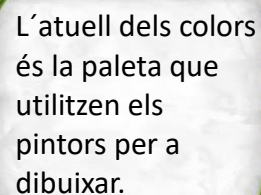
- És una tonteria que no importa molt.
Mira mestre Artigas,
com una gallina més o menys.
La branqueta que has pintat està molt rígida,
tot i que el corb està a sobre.

El normal és que la branca
estigués doblegada per al pes del corb.
O la branqueta és d'acer
o el corb està **flonjo...**

Estar flonjo
significar estar
prim i tou.

El mestre Artigas es va enfadar molt
pel que havia dit en Pere.
Va agafar **l'atuell dels colors**
que tenia a les mans
i se'ls va llençar a en Pere
amb totes les seves forces.

L'atuell dels colors
és la paleta que
utilitzen els
pintors per a
dibuixar.

Però en Pere va ser més ràpid
i va esquivar l'objecte,
que es va trencar al caure al terra.

Mestre Artigas:

- No vull pintar més!
Ets un mal educat, **insolent**
zitzaner i no pares de parlar!

Una persona **insolent** és una persona que falta al respecte a altres persones.

Després d'això, el mestre Artigas va trucar a les persones de l'ajuntament que li havia contractat.

Es van ajuntar a la plaça del poble amb més veïns i veïnes.

Una persona **zitzanera** és una persona que li agrada provocar discussió entre les persones.

Mestre Artigas:

- No tornaré a pintar més
si aquest mocós d'en Pere Saputo segueix al meu costat,
faltant-me al respecte!

Les persones de l'ajuntament estaven sorpreses pel que escoltaven.

Llavors en Pere va demanar parlar, per a explicar el que havia passat.

Pere Saputo:

- El mestre Artigas ha pintat un corb a sobre d'una parra. Jo només li he dit al mestre que el corb és un ocell que no s'acostuma a posar a les parres.

I també li he dit que si el corb es posa en una branqueta de la parra, aquesta branqueta hauria d'estar doblegada perquè el corb pesa com una gallina.

Gent d'Almudévar:

- El que diu en Pere, és veritat.

Mestre Artigas:

- Ah sí?
Doncs si no se'n va en Pere m'aniré jo!

Gent d'Almudévar:

- Doncs ves-te'n d'aquí!
Apa, enhorabona!
La capella es queda sense pintar.

Pere Saputo:

- Espereu!
Puc pintar jo la capella, si tot el món està d'acord.

Gent d'Almudévar:

- Sí!
Que la pinti en Pere!

En aquell moment el justícia va respondre a en Pere.

Justícia:

- D'acord.
Pere Saputo, tu pintaràs la capella.

Pere Saputo:

- Entesos.
Pintaré la capella de la nostra ermita;
però em teniu que pagar el mateix
que li vau prometre al mestre Artigas.

Justícia:

D'acord Pere. Et pagarem el mateix.

Pere Saputo:

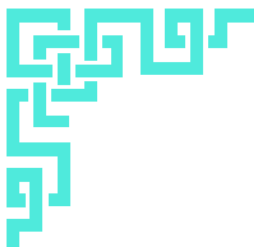
- Què voleu que pinti?
Les coses que veieu a les vostres vides
o les coses que no arribeu a veure?

Gent d'Almudévar:

- Les coses que no veiem!

Pere Saputo:

Molt bé. Així ho faré.

En Pere se'n va anar a la capella una altra vegada
i va esborrar el que havia pintat el mestre Artigas,
que no era molt.

Va estar pintant durant 3 mesos seguits
i quan va acabar, va reunir a la plaça
a totes les persones del poble.

Pere Saputo:

- Ja he acabat de pintar la capella.
Vull que deixem les portes obertes
durant 8 dies seguits,
per a que puguin entrar
adults, nens, rics i pobres,
savis o ignorants.

Si algú veu alguna errada en la meva pintura
vull que m'ho digui
per tonar a pintar
fins que quedi bé.

Ningú va veure cap errada a la pintura.
Al contrari, a la gent li encantava l'obra.
Tot el món es preguntava
Com havia pintat tan bé la capella
sense que ningú li hagués ensenyat abans a pintar.

Gent d'Almudévar:

- Pere ens encanta el que has pintat.
Però no entenem el que signifiquen
les escenes dels quadres.

Pere Saputo:

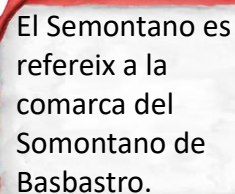
- He pintat el que em vau demanar:
les coses que no podeu veure.
Us ho vaig a explicar tot.

A un costat de la capella veieu dos quadres.

A un quadre hi ha una olivera
i en l'altre una vinya.

Són dues coses que només podeu veure
si viatgeu a Huesca
o a la zona del **Semontano**,
perquè aquí a Almudévar no hi ha.

La majoria no heu sortit del poble
perquè us fa por o mandra.

El Semontano es
refereix a la
comarca del
Somontano de
Basbastro.

Pere Saputo:

- A l'altre costat de la capella
hi ha dos quadres més.

En un d'ells

hi ha una dona intel·ligent,

neta, curiosa, atenta

i aplicada a les feines de la llar.

Amb ella, hi ha dos nens i una nena

amb vestits elegants, nets i molt educats.

Això no ho podeu veure al nostre poble.

En aquest comentari, en Pere vol dir que la gent no valora l'esforç de les dones que fan les feines de la llar.

I en el segon quadre,

Hi ha una sogra i una nora

menjant del mateix plat.

Estan molt contentes i animades

Això tampoc ho veieu a Almudévar.

En aquesta explicació, en Pere vol dir que és estrany veure a una sogra i una nora que es porten bé.

Per últim, si mireu al sostre de la capella

veureu que he pintat a la verge Maria

amb les mans tancades.

L'he pintant així

perquè no hi ha ningú al poble,

que pugui resar tant

per aconseguir obrir les seves mans

i rebre la seva benedicció.

En aquesta explicació, vol dir que la gent del poble hauria de ser més devota o creient en la religió cristiana.

Els veïns i veïnes del poble
es van quedar sorpresos
per les explicacions d'en Pere
i per la seva saviesa.
El van portar a les espatlles a casa seva
crident-li **lloances**.

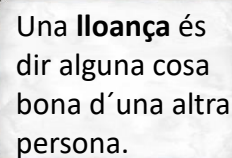
Gent d'Almudévar:

- Es veritat tot el que ha dit!
Visca a en Pere Saputo!
La seva mare és la dona
més afortunada del món!

La mare d'en Pere Saputo,
va rebre el seu fill i als veïns i veïnes
plorant d'alegria.

Mare:

- Gràcies a tots i a totes
per estimar tant al meu fill!

Una **lloança** és
dir alguna cosa
bona d'una altra
persona.

Curiositats del capítol:

[Informació sobre l'ermita de la Mare de Déu de la Corona d'Almudévar](#)

[Informació sobre la comarca del Somontano \(Turisme\)](#)

Informació de El Luisico:

Miguel Ángel: Miguel Ángel va ser un pintor i escultor molt famós que va néixer a Roma l'any 1475 i va morir el 1564.

El seu nom en italià era Michelangelo Buonarroti.

Capítol 10

En Pere Saputo, l'extraordinari nen pintor

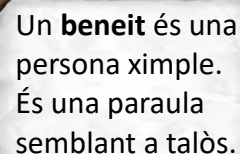
Braulio Foz:

- **Beneits** hi ha molts en aquest món!
Beneits els pares, els mestres, els veïns...
Tot el món!
Potser és millor no néixer
o no estudiar res
o anar-se'n a viure sol a la muntanya...
Perquè el món està ple de ximples i maldestres.

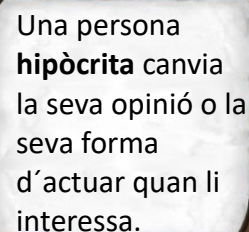
Jo he conegut molts beneits.
I he conegut a moltes persones
que es creuen intel·ligents
i en realitat són uns xerraires,
mentiders i **hipòcrites**
que diuen que van a canviar el món,
però no saben fer res.

Quina enveja em dona en Pere Saputo!
Ell si sabia lliurar-se de la gent beneita.
Els hi feia **la figa** i se'ls treia de sobre.

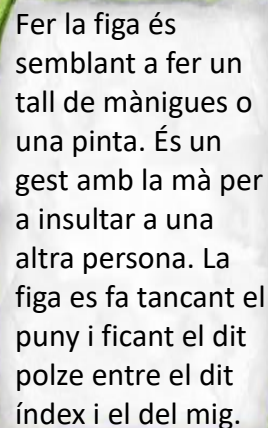
El nostre nen **extraordinari** no era res beneit.

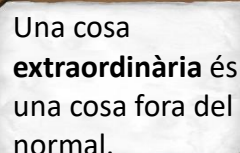
Un **beneit** és una persona ximple. És una paraula semblant a talòs.

Una persona **hipòcrita** canvia la seva opinió o la seva forma d'actuar quan li interessa.

Fer la figa és semblant a fer un tall de mànigues o una pinta. És un gest amb la mà per a insultar a una altra persona. La figa es fa tancant el puny i ficant el dit polze entre el dit índex i el del mig.

Una cosa **extraordinària** és una cosa fora del normal.

En Pere recordava que el mestre Artigas
va parlar en alguna ocasió de grans pintors
i autors de llibres d'art.

Volia llegir aquests llibres per a millorar com a pintor.

Va anar a la casa del senyor capellà per a demanar-los-hi.

Pere Saputo:

- Senyor capellà, si us plau.
em podria portar llibres sobre l'art de la pintura?

Capellà:

- Es clar, Pere.
Escriu en aquest paper el que vulguis.

En Pere va escriure els llibres que recordava
i li va donar el paper al capellà.

En 3 mesos van arribar tots els llibres
i alguns més que no coneixien.

Alguns llibres estaven escrits en llatí i en italià
i en Pere va decidir aprendre aquests idiomes.
Va començar a estudiar llatí.

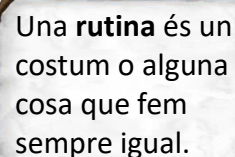
Però a les 3 setmanes va deixar d'estudiar
perquè no tenia suficient temps.

En Pere es passava tot el dia llegint
i estudiant cada llibre que havia portat.

I també dedicava temps a altres **rutines:**

- 1) Estudiava i llegia llibres.
- 2) Dibuixava i pintava.
- 3) Feia escultures.
- 4) Repassava la solfa
i tocava música amb els seus instruments.
- 5) Feia exercici físic.

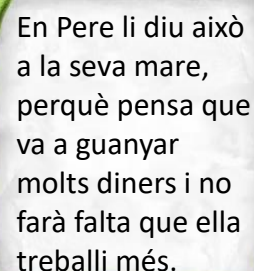
Una **rutina** és un costum o alguna cosa que fem sempre igual.

Un dia, va parlar amb la seva mare.

Pere Saputo:

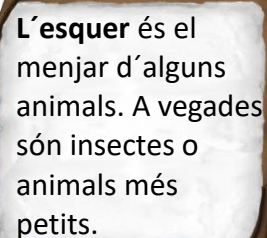
- Mare, no vagis a rentar roba mai més.
Ajuda millor a les persones grans del poble
en les tasques de les seves cases o en el que vulguis.
És un treball millor que rentar roba.

**I, tot i així, no crec que estiguis
molt més temps treballant.**

En Pere li diu això a la seva mare, perquè pensa que va a guanyar molts diners i no farà falta que ella treballi més.

Un dia, en Pere va pintar en una taula
una escena amb ocells en un niu.
En la taula es veia una oreneta amb **l'esquer**
que arribava al seu niu
per a donar de menjar a les seves cries.
A la nit, va col·locar la taula
en el ràfec de la seva teulada,
on les orenetes
acostumen a posar els seus nius.

L'esquer és el
menjar d'alguns
animals. A vegades
són insectes o
animals més
petits.

Al matí el van despertar
uns cops a la finestra.
Es va llevar i va mirar per la finestra.
Va veure a alguns nois llençant pedres.

Nois:

- Maleïda oreneta!
Has fet el niu sense que ens adonéssim compte!

En Pere, estava trist
perquè sabia que tenia que treure la seva pintura d'allà.
Va obrir la finestra i va treure la taula pintada.

Els nois en veure a en Pere treure la taula,
es van quedar callats i molt sorpresos.
Després, es va posar a riure d'ells mateixos,
perquè havia confós
un niu d'orenetes de veritat
amb la pintura d'en Pere.

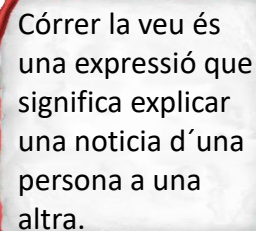
Va córrer la veu al poble

sobre el quadre de les orenetes d'en Pere.

Tot el món volia veure la pintura

de l'oreneta que semblava de veritat.

Els veïns i veïnes el cridaven des de la seva casa.

Córrer la veu és una expressió que significa explicar una notícia d'una persona a una altra.

Gent d'Almudévar:

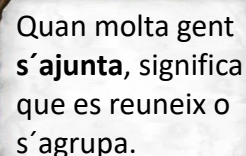
- Pere, ensenya'ns el quadre de les orenetes!

Pere:

- El vaig a deixar aquí, en el ràfec de la meva teulada.
Només podeu veure el quadre de lluny.

La gent del poble **s'ajuntava** a sota de la seva casa per a veure la pintura.

Fins i tot hi havia persones que li oferien molts diners per a comprar el quadre.

Quan molta gent **s'ajunta**, significa que es reuneix o s'agrupa.

Va ser una de les millors obres que va pintar en Pere.

Una pena que es perdés quan en Pere va morir.

Llavors, en Pere tenia 14 anys

i durant aquell any va pintar dos quadres sencers de les cases de dos veïns.

Una cambra era d'un home ric del poble.

L'altra cambra era del Gentilhome de la cantonada, que seguia tractant molt bé a en Pere per esborrar de la memòria

el que li havia dit a la seva mare feia temps.

Un dia, mentre en Pere pintava l'últim quadre de la cambra, el Gentilhome va morir.

En honor al Gentilhome, va afegir a la pintura dos àngels sostenint un **crepó negre**.

A més d'això, en Pere va pintar un altre detall.

Va dibuixar els **retrats** de l'Eulàlia i el seu propi a cada àngel.

Les cares estaven tant bé pintades que semblava que els havien tallat els caps a l'Eulàlia i en Pere i els havien enganxat a els cossos dels àngels despullats.

En Pere ja coneixia les regles de l'art i sabia pintar com un professional.

Un dia va detectar algunes errades a la pintura de la capella de l'ermita de la Mare de Déu de la Corona.

En Pere va parlar amb les persones de l'ajuntament que li van pagar per pintar la capella.

Pere:

- M'agradaria posar el meu nom en aquesta pintura i la data en la que l'he pintat.
Abans no pintava tan bé com ara i m'agradaria que la gent que la vegi sàpiga que la vaig pintar abans d'estudiar les regles de l'art.

El **crepó negre** és un tros de tela que es fa servir en moments de dol per la mort d'alguna persona.

Un **retrat** és el dibuix de la cara d'una persona.

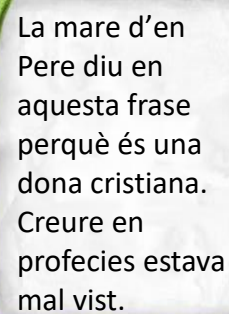
La mare d'en Pere veia orgullosa al seu fill.
Recordava la profecia de la gitana
que li deia que viuria més feliç
sent una dona soltera.

Li feia vergonya
haver cregut a la gitana
i mai li va explicar a ningú la profecia.
Tenia por de que la gent
pensés que estava boja
i la deixessin sola.

Després de pensar aquestes reflexions,
sempre deia en veu alta:

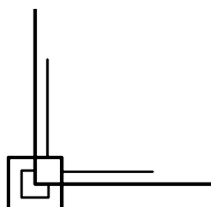
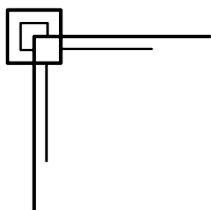
Mare:

- **Déu em perdoni, per creure'm la profecia,
no em mereixo tenir el millor a la meva vida.**

La mare d'en
Pere diu en
aquesta frase
perquè és una
dona cristiana.
Creure en
profecies estava
mal vist.

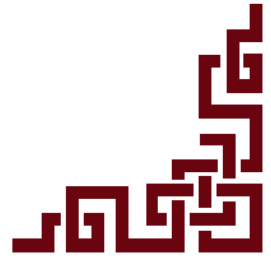
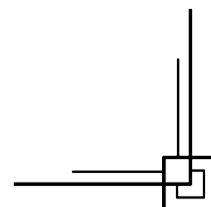
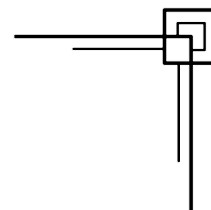

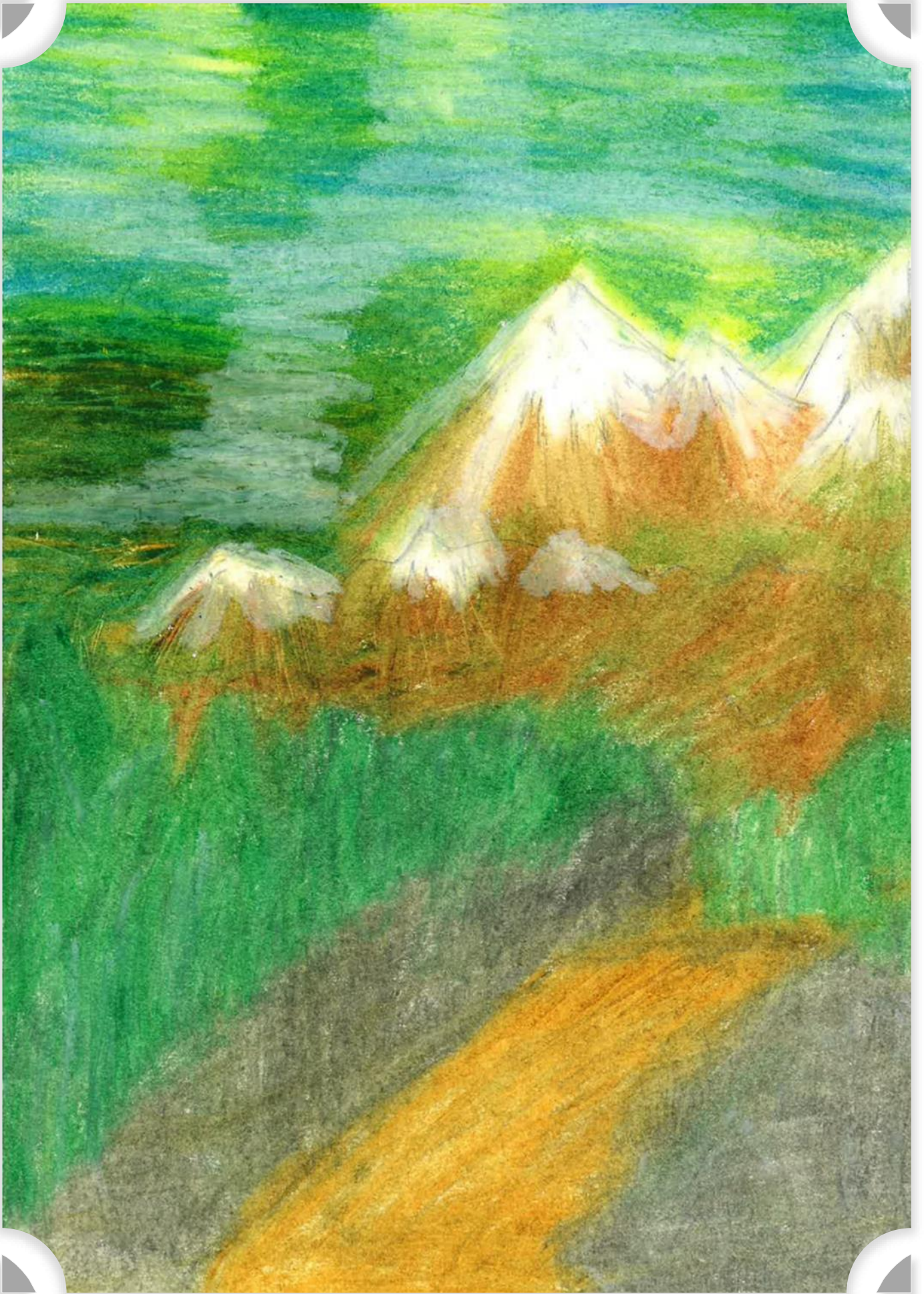

Curiositats del capítol:

[Disc de música d'en Pere Saputo:](#)

L'Orquestina del Fabirol va gavar un disc sobre La Vida d'en Pere Saputo. La cançó "Máldito sea el interés" està inspirada en aquest capítol.

Resum del llibre 1:

El llibre 1 explica les aventures d'un nen especial que neix a Almudévar. El nen es diu Pere Saputo. Un nen amb molt de talent i habilitats.

Aquest llibre 1 que té 10 capítols, veuràs com de ràpid aprèn Pere a llegir i escriure, a treballar en diversos oficis, a tocar música i pintar quadres.

Amb el llibre 1 gaudiràs de les aventures del nostre protagonista en Pere Saputo des del seu naixement fins els 12 anys.

Finançament:

Colaboració:

